

UPPSALA UNIVERSITET
Institutionen för nordiska språk

Masteruppsats, 30 hp
Masterprogram i skandinavistik
VT16

Célestine Comtois

Språkval i Europaparlamentet

En komparativ studie av de nordiska parlamentarikernas språkbruk

Handledare: Björn Melander
Institutionen för nordiska språk

Abstract

Syftet med uppsatsen är att problematisera hur de nordiska EU-ledamöternas språkaktivitet ser ut när de gör inlägg i EU-parlamentet, vilka språk de använder förutom sitt modersmål och varför de i så fall väljer bort sitt modersmål samt vilka faktorer som medför att språkbruket påverkas. Tidigare forskning om språkval i EU-parlamentet och intervjuer av svenska EU-ledamöter om deras språkanvändning utgör en teoretisk kärna. Studien bygger på muntliga och transkriberade inlägg som gjordes i EU-kammaren under en tvåårsperiod. De övergripande analytiska ramarna består av både ett kvantitativt, kvalitativt och komparativt perspektiv som intas vid analysen av inläggen.

Undersökningen visar att ledamöterna föredrar att tala sitt modersmål i plenum men en del av dem använder i synnerhet engelska men även flera andra språk. Ledamöternas ålder, EU-partigrupper och i viss mån kön tycks påverka deras språkval, med någorlunda tydliga skilda trender i respektive nordiskt EU-land. De svenska ledamöterna använde både endast engelska i ett och samma inlägg och kodväxlade mellan olika språk. Trots att de alltid har tillgång till simultantolkning anpassar ledamöterna sitt språk till framför allt sin målgrupp, som kan vara olika och en del debatterade ärenden. Kodväxling förekommer för det mesta avsiktligt hos framför allt engelskanvändarna.

Slutsatsen i uppsatsen är i grunden, trots att parlamentarikerna har full tillgång till tolk och har som uppgift att företräda sina väljare och medborgarna (och därför förväntas att tala sitt modersmål), så är detta inte tillräckligt för att få EU-ledamöterna att tala sitt modersmål i plenum. Som en konsekvens skulle EU-medborgares intresse för EU-frågor kunna minska ytterligare.

Nyckelord: EU, parlamentet, nordiska ledamöter, språkval, engelska

Innehållsförteckning

Abstract	2
1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
1.2 Disposition.....	6
2. Forskningsbakgrund	8
2.1 Språksställning i det nordiska sammanhanget	8
2.1.1 Språkbruk med varandra.....	9
2.1.2 Engelskans inflytande på hemmaplan.....	9
2.2 Språkpolitik och språkplanering inom EU-organisationerna	12
2.2.1 Språkanvändning i EU-institutionerna dela i 2 användning och institutioner	12
2.2.2 Flerspråkighet i Europaparlamentet	14
2.2.3 Inrikes språkpolitik	15
2.3 Nordiska EU-delegaters och medborgares synpunkter på språkbruk i EU	15
2.3.1 Medborgares synpunkter.....	16
2.3.2 EU-delegaters synpunkter.....	17
2.4 Sammanfattning	19
3. Material och metod.....	21
3.1 Material.....	21
3.1.1 Europaparlamentets webbsida	21
3.1.2 C-ParlEur	21
3.2 Metoden	22
3.2.1 De nordiska modersmålstalarna och engelskanvändarna i plenum	22
3.2.2 Engelskanvändarna i plenum	23
3.2.3 Blandspråkiga ledamöter	25
4. Resultat.....	26
4.1 Språkaktivitet i de nordiska EU-länderna.....	26
4.1.1 Kön.....	26
4.1.2 Ålder	29
4.1.3 Politiska partigrupper.....	30
4.1.4 Utbildningsbakgrund	31
4.1.5 Slutsats	34
4.2 Varför engelska?	34
4.2.1 Inläggens ärende och innehåll.....	35
4.2.2 Parlamentarikernas roll i EU-parlamentet	38
4.2.3 Vem parlamentarikerna riktar sig till?	39
4.3 Att växla mellan olika språk	41
4.3.1 Enstaka ord	42
4.3.2 Meningar	44

5 Diskussion	47
5.1 Engelskan mot modersmålet.....	47
5.2 Engelskan i plenum: ”inte med vem som helst, hur som helst och när som helst”	47
5.3 Förklaring till kodväxling	48
5.4 Slutord.....	49
Litteraturlista	51

1. Inledning

I de nordiska länderna har engelskans ställning i samhället ofta diskuterats under tiden efter andra världskriget, och inte sällan har man i debatten oroat sig för att engelskan skulle ha en alltför stark position. Ett viktigt tema i de senaste decenniernas svenska språkvård har varit farhågan om att svenskan skulle vara inne i en process där den får en allt mer marginell ställning inom många samhällssektioner. I diskussionen om sådana s.k. domämförluster har man speciellt fokuserat områden som forskning och högre utbildning, särskilt inom naturvetenskap, teknik och medicin.

Men även den politiska sfären har uppmärksammats. Engelskan har sedan lång tid tillbaka haft en stark ställning i världen, och genom internationaliseringen och globaliseringen har den blivit vår tids lingua franca i internationella och inte minst europeiska sammanhang. Språket används inte bara för att sprida vetenskap och kunskaper över nationsgränserna, utan också för att underlätta kommunikation mellan staternas politiska ledningar och administrativa system.

I diskussionen om svenskans och engelskans ställning som språk inom politik och förvaltning har förhållandena inom EU haft en framträdande roll. Men bilden är inte entydig – det finns krafter som drar åt olika håll. Å ena sidan är språk som engelska och franska tveklöst de viktigaste arbetsspråken inom EU, vilket har inneburit att många befarat att svenskan skulle tappa mark inom EU-anknutna områden såsom juridik, administration och politik. Å andra sidan har EU som organisation en ambitiös språkpolitik, och det anslås avsevärda summor åt både tolkning och översättning.

I en organisation som EU-parlamentet, där politiker tillsammans fattar beslut i diverse ärenden, förväntas inte alla tala engelska med varandra, utan utgångspunkten i EU-arbetet har varit att parlamentarikerna från samtliga medlemsstater ska arbeta på sitt lands officiella EU-språk. Inget medlemsland ska diskrimineras genom att dess företrädare tvingas verka på ett annat språk än sitt eget. Därför finns en stor organisation för tolkning och översättning inom parlamentet. Dessutom framhåller EU på sin webbplats att ”i europaparlamentet har alla officiella språk samma ställning”¹, vilket – åtminstone principiellt – borde betyda att det inte finns någon strategisk anledning att välja ett visst språk. Med detta som utgångspunkt framstår det som intressant att fråga sig varför en EU-parlamentariker skulle välja bort sitt modersmål till förmån för ett språk hen inte behärskar fullt ut.

Generellt är europaparlamentariker utvalda av landets medborgare som deras representanter. Det betyder att de förväntas att tala på landets officiella språk i offentliga sammanhang både för att respektera sina väljare och för att hjälpa dem att förstå och känna sig involverade i behandlade frågor. Melanders (2000) tidigare undersökningar av språkval inom EU-arbetet visar att vissa parlamentariker gör så. Men andra gör det inte. Vad beror det på? Det är en av de frågor denna uppsats vill försöka besvara.

Idag har EU 24 formellt jämlika officiella arbetspråk, och danska, finska och svenska är tre av dem. Ambitionen är att dessa språk ska stärkas och värnas på hemmaplan och i internationella möten. De två första är Danmarks resp. Finlands nationalspråk (i Finland är som bekant även svenska ett nationalspråk), och även om det enbart är i Finland som det föreligger en stadga

¹ Flerspråkighet i EU parlamentet.

i en språklag (*Kielilaki*) så finns det även dokument för Danmarks del (*Sprog på spil*) som uppmuntrar och rekommenderar vanliga medborgare och politiker att använda sina egna språk i offentliga möten.

Svenska är enligt lag Sveriges huvudspråk och även landets officiella språk i internationella sammanhang (Språklag 2009:600, 13§). Det borde innebära att svenskar förväntas använda svenska i EU-sammanhang. Men så sker alltså inte alltid. Denna diskrepans mellan de officiella principerna och verkligheten har väckt ett stort intresse för ämnet hos mig. Det framhålls inte sällan att modersmålet spelar en stor roll för människors identitet, och i politiska sammanhang borde därför språkvalet vara centralt. Det finns en brist på kunskap om språkanvändning i EU-institutioner, och okunskapen om varför en EU-parlamentariker arbetar på ett annat språk än sitt eget är stor.

I denna uppsats undersöks bruket av engelska hos europaparlamentariker från Danmark, Finland och Sverige. Jag kommer att ta fasta på två grundläggande aspekter. Den ena handlar om vem som talar engelska. Här kommer jag att försöka se om det finns mönster i bruket som kan kopplas till kön, ålder, utbildning och partigrupper. Den andra fokuserar på om det kan föreligga situationella faktorer som kan urskiljas i parlamentarikernas inlägg och förklara språkvalet. Där kommer de svenska parlamentarikerna att sättas i fokus.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att med utgångspunkt i flera hållna debattinlägg i EU parlamentet förstå varför vissa nordiska parlamentariker bryter mot riktlinjerna och inte använder sitt modersmål. Ambitionen är att undersökningen dels ska ge en tydlig bild av vad som utmärker de svenska engelskanvändarna, dels ge en bättre kännedom om vilka situationella faktorer som bidrar till att politikerna föredrar att uttrycka sig på engelska.

Undersökningen utgår ifrån följande frågor:

- Vilka nordiska EU-parlamentariker väljer bort sitt modersmål till förmån för engelska inom talen?
- Skiljer sig bruket av språk mellan olika grupper i termer av kön, ålder, politiska partigrupper och utbildningsbakgrund?
- I hur stor andel av sina inlägg använder ledamöterna engelska?
- Vilka faktorer påverkar de svenska ledamöternas språkbruk?
- Byter de språk i ett och samma inlägg eller inte? Hur ser i så fall språkbytet ut?

1.2 Disposition

I nästkommande kapitel (kapitel 2) presenteras uppsatsens forskningsbakgrund. Jag redogör här kort för den språkpolitik som rör språkets ställning i både samhället och politiken i de aktuella nordiska länderna (alltså Danmark, Finland och Sverige) samt för språkbruk i EU-sammanhang. I kapitel 3 beskrivs materialet till studien och metoder för analysen av parlamentarikers språkbruk. Resultatet av studien redovisas i kapitel 4. Resultatredovisningen består av tre delar: den

ena handlar om parlamentarikers språkaktivitet i EU parlamentet, den andra om situationella faktorer som influerar språkvalet och därunder undersöks vad som gör att parlamentariker använder engelska i kammaren. Den tredje delen analyserar kodväxling i parlamentarikers inlägg och tar reda på om det finns förklaringar bakom detta fenomen. I kapitel 5 avrundar jag med en diskussion och slutsats av hela undersökningen.

2. Forskningsbakgrund

Undersökningen i den här uppsatsen är framför allt språksociologisk. I språksociologin betonas att kommunikation är en social aktivitet. Att undersöka vem som talar med vem och hur språket kan knytas till en viss situation är därmed betydelsefullt.

En EU-parlamentariker använder språket som verktyg för att meddela sina tankar och formulera sin åsikt till medborgare i Europa. Hens roll är att informera och övertyga. Det krävs att hen ska vara tydlig, naturlig och sätta sig in i en situation som hen är van vid för att undvika något missförstånd. Det är rimligt att anta att det är enklare att lyckas med detta när man får uttrycka sig på sitt modersmål. Att använda modersmålet borde göra det lättare att diskutera med argument som är relevanta och slagkraftiga. Inlägg som görs på ett annat språk än ens eget leder inte alltid till missförstånd, men riskerar att bli opersonliga, vilket i så fall är ett problem, eftersom det är välformulerade och personliga (i alla fall partigruppernas) synpunkter som politiker behöver framföra.

Det finns flera undersökningar om hur skilda språk används av nordiska EU-delegater i Europaparlamentet. Vad gäller de svenska har Björn Melander (2000) genomfört en analys baserad på en enkät om vilka språk svenska europaparlamentariker talar i olika situationer. Han har konstaterat att svenskan i stor utsträckning används i officiella sammanhang, dvs. plenum, utskotts- och partigruppsmötena. Engelskan får ett mindre utrymme men anses ändå vara det andra språkalternativet. För danskans del har Carol Henriksen & Allan Karker (1992) kommit fram till att de flesta av de danska parlamentarikerna försöker tala endast danska i plenarsessioner, medan en liten del sägs använda både engelska, danska och tyska. Vad gäller de finska EU-parlamentarikerna finns däremot inte mycket information av detta slag.

I avsnitt 2.1 kommer jag att redogöra för språksställning i den nordiska sfären: å ena sidan i det nordiska samarbetet och å andra sidan internt i Sverige, Danmark och Finland (2.1.1). Hur engelska språket har vunnit mark både i arbetslivet och på universitet, två viktiga kontexter som på en mindre nivå kan jämföras med den i Europaparlamentet kommer att redovisas i avsnitt 2.1.2. I nästa avsnitt (2.2) kartläggs EU-organisationen och dess institutioner samt vilka språk som används i var och en av dem (2.2.1). Därefter kommer jag att redogöra för hur flerspråkighet hanteras i EU-parlamentet (2.2.2), fokusera på de nordiska EU-delegaternas språkbruk i Europaparlamentet och beskriva anledningar till engelskans stigande makt i den institutionen (2.2.3). Till slut redovisas den bild delegaterna och medborgarna har av användningen av sina respektive modersmål och av engelska inom EU (2.3).

2.1 Språksställning i det nordiska sammanhanget

EU skiljer sig från andra internationella sammanslutningar (t.ex. NATO, OECD, FN) genom att alla medlemsstaters nationella språk är officiella i organisationen. När ett land blir medlem i EU avtalas också att landets språk får officiell ställning i EU. Representanterna från ett land som nyligen blivit EU-medlem får bestämma vilket eller vilka nationsspråk de vill ha som officiellt språk i EU-parlamentet och större politiska EU-församlingar. Språklistan blir därefter godkänd av alla andra EU-regeringar.

2.1.1 Språkbruk med varandra

Franskan och tyskan (i synnerhet franskan) har sedan EU-organisationens start (1958) haft en stark ställning och fungerat som lingua franca inom EU sammanhang. Efter Danmarks, Storbritanniens och Irlands inträde 1973 blev också danska och engelska officiella. Efter detta började engelskan konkurrera med de tidigare mest använda språken (franskan och tyskan) men franska förblev det dominerande språket till början av 1990-talet (Gahrton 2009:156). Danska var föga förvånande det minst använda språket. När Sverige och Finland kom in i EU-organisationen 1995 blev deras respektive språk också officiella.

Mot bakgrund av att den språkliga gemenskapen brukar ses som en grundbult för den nordiska samhörigheten undrade Henriksen (1992) om Finlands och Sveriges inträde i organisationen skulle kunna hjälpa till att vända den dåvarande situationen för danskan (Henriksen 1992:686). Danmark, Finland och Sverige är ju tre av de fem länder som tillhör Norden. Flera av de nordiska nationalspråken är nära besläktade och förstås lätt av invånare i andra nordiska länder. Danskar förstår mer eller mindre svenska, medan svenskar kan ha svårt att förstå muntlig danska men ofta kan läsa den obehindrat. Finska däremot är normalt inte tillgängligt för de nordiska grannarna. Däremot kan finländare delta i den nordiska dialogen om de har goda kunskaper i minst ett av de centralskandinaviska språken, vilket oftast visar sig vara svenska. Detta betyder att alla i princip kan kommunicera med varandra utan att behöva använda engelska. Detta stämmer också in på det politiska samarbetet i Norden. På nordiska rådets hemsida² finns det en rubrik ”Fakta om Norden”, där man kan hitta användbara informationer om bl.a. språk som används i det nordiska samarbetet. I det sista avsnittet står det tydligt att danska, svenska och norska är de tre språk som används i det officiella nordiska samarbetet.

2.1.2 Engelskans inflytande på hemmaplan

Trots att var och ett av de tre nordiska EU-länderna alltså har ett språk som mer eller mindre kan förstås av alla i dessa länder har engelskan fått mer och mer utrymme i det europeiska samhället (Fremer & Nyholm 1997:72-73) och inte minst i det nordiska. Josephson (2004) har konstaterat att engelskans ställning i de nordiska länderna har blivit starkare på grund av både en positiv attityd till och goda kunskaper i engelska. Även om engelskkunskaperna i Norden står sig väl i en internationell jämförelse är det inte ovanligt att det påpekas att de trots allt inte är så goda som många, inte minst nordborna själva, tror. Engelska har vuxit fram som kontaktspråk och blivit allt mer förekommande i samhällssektorer och prestigefylla domäner, såsom utbildning och yrkesliv (där goda kunskaper i engelska är av stort betydelse) och på en mindre skala i människors vardagsliv. I dessa sektorer är man mer och mer i kontakt med utländska personer som för det mesta inte kan det nationella språket, men med vilka man måste samarbeta och kommunicera på olika vis.

² I ”De nordiska språken i det nordiska samarbetet”.

Arbetslivet

Det har blivit tämligen vanligt att använda engelska som kommunikationsmedel inom t.ex. medelstora och stora företag. I företag där man använder engelska språket är bruket som regel vanligare ju högre upp i företaget man kommer. Över huvud taget förekommer det mest i direktioner och används av de högre tjänstemännen som för de mesta har en utländsk bakgrund (Höglin 2002:35). Språkbyte till engelska gäller inte bara stora verksamheter utan också mindre företag. Höglin rapporterar i sin bok en undersökning som genomfördes av Grinsted (1992-1994) i Danmark i 300 små och medelstora företag som hade sitt kontor vid den tyska gränsen. Det framkom att 26 % hade ett främmande språk som koncernspråk. Av dem var 18 % som uppgav sig ha engelska som koncernspråk (Höglin 2002:36). Under 2000-talet genomfördes en undersökning på Jyväskylä universitet i Finland på samma tema. Undersökningen utredde bruket av engelska i finländarnas livsmiljöer. Resultaten visar att över hälften av de finska intervjuade jobbade på en arbetsplats där engelskan användes dagligen. Enligt resultaten tyckte hälften att engelskan är ett måste för den mångkulturella verksamheten.

På en vanlig arbetsplats i ett av de tre nordiska länderna möter man för det mesta något nordiskt språk. Dock började engelska ta en större plats på 1990-talets Företag som säger sig använda engelska som koncernspråk har de facto introducerat engelska som kommunikationsredskap sedan många år. Koncernspråk är det språk som används inom företag särskilt för rapporter eller dokument och i kontakt med utlänningar. Enligt en undersökning av Lønsmann (2011:4) talar anställda danskar t.ex. danska med varandra, men byter ofta till engelska med internationellt rekryterade arbetare som inte förstår tillräckligt mycket danska, vilket hon tolkar som en form av anpassning till de internationella talarnas språkkunskaper. En annan intressant anledning till att vissa arbetsplatser väljer engelska är att de vill förstärka den interna kommunikationen och underlätta strukturen av företagets interna politik utomlands (Höglin 2002: 36-38).

Att ha engelska som koncernspråk kan leda till olika typer av problem, såsom en brist i fackspråk och ett begränsat ordförråd. I SR:s P1 debatterades 2009 om engelska som koncernspråk på svenska arbetsplatser och vilka konsekvenser detta har för företagen. Två chefer (Magnus Belform och Martin Björkroth) och en språkforskare (Catrin Johansson), som hade gjort en undersökning i ämnet, medverkade. De var överens om att kommunikationen försvåras. Man ”talar förbi varann” och har svårare att uttrycka sina argument, vilket leder till att information blir mindre precis. Även en personalchef som hade bott flera år i USA instämde i detta. Johansson definierade språket som en maktfaktor, eftersom det är viktigt att man har ett språk man behärskar fullt ut när man sitter i en situation där man ska argumentera. Hon menade också att det kan vara svårt att hävda sig i ett sammanhang där man på grund av det språkliga underläget inte verkar på lika villkor. Ett exempel kan vara då ledningsgrupper i internationella företag ska fatta beslut. Om arbetarna inte har samma förmåga att uttrycka sig blir kanske deras synpunkter och kunskaper mindre beaktade. Frågan om att ha tolk eller översättare aktualiserades. Det skulle inte vara ”helt fel”, tyckte en av de cheferna, men detta var inte något som tillämpades i större utsträckning i företaget.

Universitetsvärlden

Inom många delar av universiteten blir engelska alltmer det språk som används som undervisningsspråk. I den akademiska världen blir kontakter med andra länder allt viktigare, vilket också leder till att utbildningar har mer internationellt utbyte. Undervisning på engelska beror till stor del på att universiteten vill attrahera så många utländska studenter som möjligt men också att universiteten i sin tur vill ge sina egna studenter goda möjligheter att åka utomlands (Oakes 2001:168). Lärarkåren utgår dessutom ifrån att utbytestudenter generellt kan engelska oavsett utbildning eller var de kommer ifrån, men inte nödvändigtvis svenska. Därigenom anses engelskundervisning vara lämpligare. Många gånger räcker det med att ha en utländsk student i klassen för att läraren ska anpassa sig till hen och undervisa på engelska istället för svenska vilket inte verkar vara något problem för svenskarna (Oakes 2001:169). De discipliner som är mest berörda är medicin, naturvetenskap, ekonomi, teknik och statskunskap, där studenter undervisas antingen på engelska eller på svenska med inslag av engelska.

Liknande iakttagelser kan göras i Finland, där engelska ständigt vinner mark sedan 1980-talet. Redan på 1970-talet var engelska det tredje språket i vetenskapliga skrifter, särskilt inom humaniora och naturvetenskap. Spridningen har blivit ännu större när allt fler utländska studenter ville studera i Finland utan att nödvändigtvis ha någon kunskap i finska (Höglin 2002:24). Således har utbildningssystemet anpassat sig till den nya utvecklingen och börjat erbjuda för utbildningar på engelska, framförallt inom ekonomi, naturvetenskap, statsvetenskap och humaniora (Ammon 2001:242). Engelska används också som undervisningsspråk i flera olika kurser antingen helt eller delvis eller vid behov. I Danmark erbjuder universitet många kurser på engelska. Tidigare var det vanligare att läsa franska och tyska i skolan men antalet elever som studerar de två språken har minskat drastiskt. Idag talar man om ett behov av lagstiftning för att säkerställa det danska språket på universitet.

Att man skapar goda kunskaper, har en positiv attityd till engelska och är ständigt i kontakt med språket gör att engelska kan ses som ett andraspråk snarare än ett främmande språk i flera europeiska länder, speciellt Sverige (Phillipson 1992:25). När man utvecklar kompetens i flera språk händer det inte sällan att man blandar ihop samman dem. Man har märkt att engelska förekommer hos individer i framförallt Sverige i form av kodväxling där engelska ord blandas in i svenskan (t.ex. *you know*). Lainio (2013:287) påpekar att förmågan att kodväxla effektivt oftast hänger samman med att talaren har en hög språkkompetens i båda språken samt att man inte växlar med vem som helst, hur som helst och när som helst. Anna Flyman Mattsson, som är forskare i svenska som andraspråk vid Lunds universitet, intervjuades 2014 på SVT om kodväxling. Hon framhöll att byta språk syftar till att styra lyssnarens uppmärksamhet till att inkludera andra i samtalet eller exkludera andra och tillade att när det gäller kodväxling så ”fokuserar man ganska mycket på exkluderingen”. Kodväxling används också för att man saknar bra motsvarighet på ett visst språk. Josephson (2004) och Berg (2001:314) talar även om ”diglossi”³,

³ Diglossi definieras som ett språkligt tillstånd där två varieteter av ett språk (enligt Ferguson 1971) eller två olika språk (Fishman 1965) används parallellt i ett samhälle, men i olika sammanhang och för olika funktioner. Begreppet gäller också flerspråkiga samhällen där det ena språket el. den ena varianten förknippas med högre status och prestige än det/den andra (formellt-informellt sammanhang; högvarietet-lågvarietet). När individer i ett samhälle behärskar högstatusspråket el. varianten lika väl (t.ex. mellan svenska och engelska) föredrar man använda termen ”språklig ojämlikhet” framför diglossi (Teleman 2003: 232).

vilket dock ifrågasatts av Lindberg (2009) vad gäller det mångspråkiga Sverige. Lindbergs studie är baserad på ungdomar med olika etnisk och språklig bakgrund och visar att ungdomarna tycks vara öppna för växelverkan mellan olika språk (Lindberg 2009:14).

Engelskan har inte bara blivit starkare på hemmaplan utan också blivit det dominerande språket inom EU (Gahrton 2009:157). I rapporten *Om åtgärder för att göra tolkningen i Europaparlamentet mer ändamålsenlig och kostnadseffektiv* (2013) visar Europaparlamentet att engelskan var det mest använda språket (29,1 %) utav alla som talades i Europaparlamentet under 2009–2013, följt av tyskan (13,6 %) och franskan (9,5 %).

2.2 Språkpolitik och språkplanering inom EU-organisationerna

Sammanlagt representerar Sverige, Danmark och Finland ca 21 miljoner talare. Därmed utgör de bara 4 % av EU:s totala befolkning, vilket betyder att de nordiska ländernas invånarantal är litet i jämförelse med exempelvis den franska och tyska befolkningen (ca 66 miljoner resp. 81 miljoner). Medlemskapet i den europeiska unionen har gett de nordiska språken en ny status i förhållande till varandra och förstärkt dem; de tidigare nationella språken har kommit i ljuset genom att de läses och hörs i EU:s olika organ. Innan de tre länderna kom in i EU betraktades de nordiska språken som ”små” språk i jämförelse med både engelskan och franskan, som idag uppfattas som ”dominerande” språk. EU-medlemskapet innebär ett signifikant ökat bruk av svenska, danska och finska utanför ländernas gränser (Höglin 2002:48). Det betyder att språken har fått en bättre ställning på den europeiska nivån. De nordiska språken måste dock i realiteten betraktas som minoritetsspråk inom Europaparlamentet och möjligheten att de skulle försvinna i EU sammanhang kan inte uteslutas.

2.2.1 Språkanvändning i EU-institutionerna dela i 2 användning och institutioner

Idag förekommer 24 officiella arbetsspråk i Europaparlamentet. Alla officiella språk har samma ställning och parlamentarikerna ”får tala på det officiella språk de vill”⁴. Huvudsakligen förväntas de tala sitt modersmål vid parlamentets sammanträden, som vid behov simultantolkas till alla officiella språk.

EU-parlamentet har stort inflytande och anses likna ett nationellt parlament i Europa. De huvudsakliga uppgifterna är att lagstifta, fatta beslut om budgeten och övervaka andra EU-institutioner. Europaparlamentet väljs vart femte år av medborgarna i de respektive medlemsländerna genom direkta val. Parlamentet sammanträder framförallt i Strasbourg, men har även kortare sammanträden i Bryssel. Parlamentarikerna är inte indelade efter hemland i plenum utan samlas i sju politiska grupper: EPP-ED (Europeiska folkpartiet och Europademokraterna), ALDE (Liberalers och demokraters allians för Europa), ESP (Europeiska socialdemokratiska partiet), De Gröna/EFA (Europeiska fria alliansen), GUE/NGL (Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster), IND/DEM (Oberoende och demokrati), UEN (Unionen för nationernas Europa).

⁴ Flerspråkighet i Europaparlamentet.

EPP-ED och ALDE är partier som i grunden bejakar den europeiska unionen och gärna vill se den stärkt. Partierna har fokus på globalisering och inriktar sig på att arbeta i en internationell kontext, vilket bör göra att det finns en inriktning mot att anpassa sitt språk för att nå en större lyssnarkrets. Medan EPP-ED har en kristdemokratisk-konservativ hållning är ALDE:s inriktning pro-europeisk liberalism. Partigruppen förespråkar ett starkt europeiskt samarbete och lägger stor vikt vid den europeiska integrationen. De Gröna/EFA, IND/DEM eller UNE kan definieras som för det första progressiva och regionalistiska, för det andra euroskeptiska och för det tredje nationalistiska. Alla de tre sistnämnda partigrupperna utgår ifrån att det är framförallt självständiga länder som ska integreras i en europeisk gemenskap och inte tvärtom.

De politiska grupperna kommer överens om bl.a. vem som ska bli talman och ordförande i de 21 utskott där man förbereder det politiska arbetet inför plenarsessioner. Idag har parlamentet 751 delegater varav 20 kommer från Sverige, medan Danmark och Finland är representerade med 13 ledamöter vardera. Rätt att tala sitt modersmål i EU-parlamentet brukar anses vara av stor vikt. EU-parlamentets legitimitet har alltid byggt på att representanterna inte är utvalda för sin förmåga i främmande språk, utan för sin kompetens som politiker. Genom detta bejakande av mångspråkigheten finns det, enligt Coulmas (1991), större möjligheter för alla att förstå varandra, och därigenom att främja europeiska principer som demokrati och jämställdhet:

[T]here is a general agreement that it would ill become the Community as a democratic organization to make regulations which some of its citizens cannot understand because they are phrased in a foreign language. [...] [A]ny language requirement for membership in the European Parliament would be tantamount to a social selection of members in some countries and not in others. Also as a directly elected assembly the European Parliament has a representative function which is to say that every citizen should be able without qualification to stand for the Parliament and to follow its proceedings. (Coulmas 1991:6-7)

Att ledamöterna har tillgång till så många språk kan vara svårt att hantera för organisationen eftersom tolkningstjänster måste arbeta med 276 möjliga kombinationer av språkpar. Det betyder att vissa språk måste tolkas via ett annat språk, därför att den direkta tolkningen, dvs. från källspråket till målspråket, utan mellanliggande språk, inte alltid är tillgänglig. I praktiken kommer tolkningen inte sällan att ske genom s.k. relä-tolkning via ett av de stora språken, dvs. engelska, franska eller tyska (Höglin 2002:48).

EU-parlamentets språkpolitik är unik också på så sätt att i andra EU-institutioner, såsom den europeiska kommissionen och rådet, är antal språk mycket begränsat. EU-kommissionen, som är förlagd till Bryssel, är på många sätt EU:s mest centrala institution med ungefär 23 000 anställda, varav nästan en tredjedel är tolkar och översättare. Detta organ har tre uppgifter: att föreslå nya lagar och regler, att se till att de verkställs och att övervaka att medlemsländerna följer dem. EU-kommissionen består av en ordförande och 28 kommissionärer (en från varje medlemsland), som var och en ansvarar för ett särskilt politikområde. Kommissionen är uppdelad i olika avdelningar, de s.k. generaldirektoraten som består av ett tiotal personer som i sin tur sköter sakfrågorna. Varje generaldirektorat leds av en generaldirektör. Arbetsspråk inom EU-kommissionen är engelska, franska och tyska med fokus på de två första. I generaldirektoraten kan arbetsspråk väljas fritt av generaldirektören, även om franska, engelska och tyska brukar vara vanligast (Melander 2000:17).

Europeiska rådet är EU:s högsta styrande organ. Där möts medlemsländernas stats- och regeringschefer för att utforma de stora politiska riktlinjerna och viktiga initiativ. Alla toppmöten hålls i Bryssel och Luxemburg. I de officiella sammanhangen använder de skilda ländernas ministrar nästan enbart modersmålet. I mer informella överläggningar och arbetsmöten förefaller arbetspråket dock framförallt vara franska eller engelska (Melander 2000:17). I rådet verkar också arbetsgrupper vilka har tillgång till tolkar för alla språk, en möjlighet som man emellertid inte alltid utnyttjar i praktiken.

2.2.2 Flerspråkighet i Europaparlamentet

Tolkning och översättning är en avgörande faktor i Europaparlamentets maskineri. Varje land tilldelas en ”pott” för tolkning. Endast 10 % av beloppet användes 2005 av Sverige, resten gick till största delen tillbaka till EU. Parkvall (2009:101) skriver om Sverige att ”[d]en politiska sfären är på hemmaplan tämligen enspråkigt svensk, men inom EU, dit en del av den politiska beslutsprocessen som bekant flyttat, sker numera arbetet i första hand på engelska”.

De nordiska länderna verkar, med Storbritannien, Irland och Malta vara de som mest begagnar engelska i parlamentet. På samma sätt beskriver flera EU-tolkar och borgerliga representanter från kulturutskottet situationen i en artikel i Göteborgs-Posten i december 2005: ”Inget annat medlemsland i EU begär tillnärmelsevis så lite tolkning som Sverige. För att ta exemplen [...] Finland beställer 35 procent mer tolkning än Sverige, Danmark tre gånger så mycket”. Trenden tycks dock ha vänt på senare år: 2008 använde ”Sverige [...] tolkning sex gånger oftare än Danmark”, rapporterar Phillipson 2009 i en debatt kring frågan ”Er dansk reelt et truet sprog?”.

Det händer inte sällan att EU-politikerna som väljer att tala ett främmande språk överskattar sin förmåga i det språket, vilket kan leda till missförstånd för åhörarna och när talet ska simultantolkas. Tolkar i EU-systemet har framfört oro över hur lite danska språket används vid sammanträden i EU. De hävdar att danskarna oftast tror att de talar utmärkt engelska, vilket tolkarna menar inte stämmer. Enligt dem är danskarna inte lika duktiga på engelska som på sitt modersmål. Det händer att de gör grammatiska fel eller använder fel ord. Att vissa vägrar dra nytta av möjligheten till tolkning tycks också leda till en dålig prestation från tolkarna, eftersom de föredrar att lära sig ett annat mer använt språk och tränar sig mindre på danska (Phillipson 2003:134). Att undvika danska gör då att språket hotas i EU, eftersom utländska tolkar så småningom inte kommer att lära sig danska.⁵

Liknande synpunkter har framförts vad gäller de svenska parlamentarikerna. Angela Wicher-Lindner som har arbetat med översättning mer än 20 år i Europaparlamentet intervjuades 2007 av Språkförsvaret om engelskans ställning inom EU. Hon konstaterade att skandinavernas intåg i EU ”har understött engelskans expansion inom EU, eftersom dessa stater använder sig av engelska som lingua franca”. Enligt henne ligger problemet inte bara i att de nordiska EU-företrädarna använder engelska i plenum, utan att de som gör det inte behärskar språket tillräckligt bra, vilket ofta leder till en ”gissningslek” för tolkar och översättare. Hon tillägger också att när man tror sig kunna engelska nästan lika bra som sitt modersmål, har man en viss tendens att lämna sitt eget språk obeaktat i internationella sammanhang, trots att EU har världens mest

⁵ I artikeln ”Er dansk reelt et truet sprog?”.

utvecklade tolkverksamhet. Att överskatta sina förmågor i ett visst främmande språk är inte den enda anledning till varför man väljer bort sitt modersmål. Ibland kan tolkning leda till missförstånd, t.ex. att ett anförande inte tolkas rätt. Den svenska delegaten Isabella Lövin har upplevt den situationen flera gånger. Hon hörde till DeGröna under den sjunde valperioden (2009–2014) och intervjuades 2014 i Sveriges Radio om varför hon använde engelska i Europaparlamentet. En anledning var att hon ”inte v[isste] om tolkningen gått fram rätt” och att det hade hänt henne att ”ett förrädiskt ord som ett litet ”inte” inte komm[it] fram” vilket lede till missförstånd hos andra i plenum.

2.2.3 Inrikes språkpolitik

En faktor som måhända har påverkat den nuvarande situationen i både Europaparlamentet och hemma i landet är bristen på eller dröjesmålen med att vidta språkpolitiska åtgärder. Bland de nordiska länderna kan Danmark sägas utmärka sig genom att inte ta ställning i språkfrågor på både en nationell och europeisk nivå. I Danmark finns det ingen nationell lagstiftning om språkstatus. Det finns därför inget officiellt språk, men danska är de facto Danmarks nationalspråk. Även om landet saknar en språklag för att reglera danskans ställning ger rapporten *Sprog til tiden* (2008) förslag om hur danskan kan stärkas i offentlig verksamhet och EU.

De två andra länderna har varit mindre passiva i detta avseende. Finland har två formellt jämställda språk, nämligen finska och svenska. Enligt Finlands nya grundlag är både finska och svenska landets officiella språk (Ny språklag 2001:3). Utöver denna bestämmelse har landet inte någon ytterligare föreskrift om vilket språk som ska användas, men olika dokument såsom *Kielilaki* uppmuntrar och rekommenderar folk och politiker att använda finska i offentliga sammanhang.

Sverige är det land som har mest lagstiftning vid en jämförelse med de två andra länderna. Att Sverige behöver en språkpolitik hade sedan länge hävdats när regeringen beslutade om en språkpolitisk proposition, kallad *Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik*, vilken godkändes av riksdagen 2005. Den fastlagda svenska språkpolitiken har fyra grundläggande mål, bl.a. att ”svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige”. Senare (2009) fick Sverige en språklag som byggde på de fyra målen. Svenska är det gemensamma språket och ska kunna användas i alla samhällsområden. Svenska är även landets officiella språk i internationella sammanhang (Språklag 2009:600, 13§). I språklagen står det också klart och tydligt att ”svenskans ställning som officiellt språk i Europeiska unionen ska värnas”.

2.3 Nordiska EU-delegaters och medborgares synpunkter på språkbruk i EU

Språkbruk i den politiska sfären har diskuterats och uppmärksammats mer än tidigare i Sverige, Danmark och Finland sedan dessa länder kom in i EU-organisationen. I den debatten förekommer två helt skilda ståndpunkter. Den första är att de nordiska EU-ledamöterna ska positionera sig i debatterna via sitt modersmål och verka i enlighet med Nordens språkpolitik. Den andra är att de helst ska debattera på ett starkare språk som engelska för att följa globaliseringsvågen.

Enligt Olga Cosmidou⁶, generaldirektör för tolkning och konferenser i Europaparlamentet, finns det en anledning till varför de ofta gör det senare: alla företrädare för Europeiska kommissionen talar engelska. Huvuddelen av debatterna i Europaparlamentet handlar om lagstiftningsfrågor⁷ och dessa tas alltid upp av kommissionärer på engelska. Hon tillägger att "[i]f the commissioners have urgent papers or they don't manage to translate, or their collaborators are not of the same nationality and the common language between them and the commissioner is English, the papers are prepared in English. And the commissioners find it easier to speak in the language in which they have their papers prepared" (ibid.).

2.3.1 Medborgares synpunkter

Som framgått väljer EU-delegaterna inte sällan bort sitt modersmål på grund av internationaliseringens inflytande eller för att de behöver förstå varandra så tydligt som möjligt. Men EUsamarbetet handlar inte bara om att vara förstälilig i plenum gentemot dem med vilka man delar språk utan också visavi en stor del av ens väljare från de respektive medlemsländerna. Kan medborgarna känna sig integrerade i ett Europa där deras modersmål och därmed identitet inte representeras? I projektet "Moderne importord i språka i Norden" (2002) genomfördes en opinionsmätning om bruket av engelska i bl.a. Danmark (1 000 intervjuade), Finland och Sverige (med vardera 1 094 intervjuade). En av de frågor som ställdes var "Hvor enig eller uenig er du i påstanden: det havde vaeret bedst hvis alle i verden havde engelsk som modersmål." Resultatet visade att i alla de tre länderna var informanterna, för det mesta oeniga med yttrandet. Finlän-darna visade sig vara de mest negativa och svenskarna de mest positiva i attityden till påståendet (Oakes 2006:226–35).

En liknande attityd från svenskarna reflekterades i Oakes (2001) som genomförde en studie bland elever på högstadieskola i Sverige. Eleverna tillfrågades hur de ställde sig till olika påståenden beträffande vilken roll de tyckte svenskan har i EU. Ett av de påståendena var "svenskans användningsmöjligheter har ökat/kommer att öka p.g.a. EU". De svenska studenterna visade sig vara pessimistiska och ställde sig mellan "obestämmd" och "inte särskilt överens". De ansåg att det var viktigt att behålla den språkliga mångfalden i EU så mycket som möjligt. Enligt Oakes kan detta förklaras på två olika sätt. En förklaring kan vara att en stark känsla för det egna språket har utvecklats i Sverige under det sista årtiondet, en annan att den nya europeiska återföreningen har lett till social konkurrens och jämförelse med andra länder, och språket blir då en av de viktigaste symbolerna för nationell identitet. Undersökningen visade vidare att informanterna var överens med att engelska borde bli EU:s officiella språk samt att det är det viktigaste språket i EU (Oakes 2001:206-209).

Det finns ingen liknande studie vad gäller Finland och Danmark. Däremot kan man ha en aning om hur viktigt engelska är för finländare i internationella kontakter. I en studie som genomfördes 2007 av Statistic Finland intervjuades 1495 finländare mellan 15 och 79 år gamla om bl.a. sin användning av och attityd till engelska språket. Beträffande engelskans ställning i den internationella sfären visade sig att 90 % av de svarande tycker att kunskaper i engelska

⁶ Om språkbruk i Europaparlamentet (The Guardian).

⁷ EU-lagstiftningen består av fördrag som upprätter EU och förordningar och beslut som påverkar EU-länderna.

förbättrar den ömsesidiga förståelsen på en global nivå. Enligt dem är engelska viktigt för internationella kontakter. Intressant nog ansåg 60 % att engelskan inte skadar det finska språket i Finland utan kan skada och konkurrera med svenskan, landets andra officiella språk.

2.3.2 EU-delegaters synpunkter

Ett antal EU-delegater har också positionerat sig i frågan om språkanvändning i internationella sammanhang. Vissa tycker att det är viktigt att ingen information går förlorad, särskilt i ett sådant formellt och officiellt sammanhang som Europaparlamentet utgör. Att behärska flera språk är dessutom inte det viktigaste hos en parlamentariker vars roll är att framförallt representera EU-ländernas medborgare. Denna synpunkt hävdas tydligt av Hélène Goudin som hörde till IND-partiet under den sjätte valperioden (2004–2009):

Det är mycket viktigt att de folkvalda använder sig av sitt eget språk. Dels är det lättare att formulera sig i känsloladdade sammanhang, dels får journalister och allmänheten direkt tillgång till tal och texter och behöver inte vänta på översättning (ca tre månaders väntetid). Allra viktigast är att man skall kunna bli invald i EU-parlamentet och representera Sverige, även om man inte är högt utbildad eller polyglott. Jag har systematiskt vägrat att tala något annat språk än svenska, när tolkning finns tillgänglig. Detta är en princip som jag står fast vid. (Språkförsvaret 15/4/2009)

Tio andra svenska EU-ledamöter intervjuades beträffande bl.a. sina språkbruk i EU parlamentet och deras ståndpunkter har sammanställts i ComParE⁸. Alla är eniga om att svenskan ska användas av respekt för Sveriges medborgare och företrädesvis ledamöternas väljare. En del tycker att svenska är lämpligare för att väcka svenskarnas intresse i EU frågor och informera dem om deras åsikt i övriga ämnesområden.

Vissa andra tycker att det är enklare att använda engelska än att kommunicera via tolk. En del svenska delegater från ComParE berättar att de föredrar engelskan eftersom det händer att de inte hittar något lämpligt uttryck för vad de vill säga på svenska, vilket bekräftar vad Lövin tidigare sagt. De menar att det i synnerhet händer när de sysslar med internationella frågor, eftersom de utsätter sig för ”färdiga formuleringar” på engelska, vilka kommer från t.ex. diskussioner i parlamentets utskott och övriga referenstexter. Enligt dem kan facktermer vålla problem och det kan vara svårare att få lika koncisa meningar på svenska, särskilt i plenum där deras talartid är begränsad⁹.

I Sveriges Radio:s intervju fortsätter Isabella Lövin genom att ge en till förklaring till varför hon begagnar engelska:

Jag brukar inte använda svenska utan jag brukar tala bara engelska för att slippa det där ledet.¹⁰ Jag tror att det ändå är oftast så många fler som kan engelska i rummet och då kan jag prata direkt med dem.

⁸ Comparing Parliaments in Europe är en intervjustudie som genomfördes av en forskargrupp vid romanska avdelningen vid Institutionen för moderna språk och Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet (Björn Melander, Coco Norén, Jérôme-Frédéric Josserand samt Lina Nyroos) i Strasbourg 2013.

⁹ Från en till fem minuter.

¹⁰ Lövin refererar till tidsåtgång för simultantolkning.

Lövin utgår ifrån att en stor del parlamentariker behärskar engelskan och därav tycker hon att tala engelska av praktiska skäl är det bästa alternativet. Cecilia Wikström, som var Lövins kollega och hörde till ALDE, tycker också att det är en fördel att kunna engelska, inte av praktiska skäl utan för att kunna utföra ett bra politiskt arbete:

I förhandlingar, när det skarpt läge om man är rapportör och leder förhandlingar mellan rådet, kommission och parlamentet, är det absolut otänkbart för mig att tänka tanken att jag skulle göra det på svenska, för då måste man förstå varandra direkt, det går liksom inte att få någon mellanhand.

Wikströms ståndpunkt stöds även av en del intervjuade ledamöterna från ComParE. De förklarar att när de vill föra en direkt dialog med andra EU politiker eller när de sistnämnda behöver övertygas är det engelska som gäller. De talare som har förmågan väljer även att använda sina mottagares modersmål ifall mottagaren inte är engelskspråkig¹¹. Syftet med att anpassa sitt språk till andra ledamöter i kammaren är sålunda att påverka de pågående diskussionerna och beslutprocesserna. Om de svenska parlamentarikerna inte adresserar någon i sina tal säger de sig ”prata för protokollet”. I detta fall anses deras inlägg vara deklamationer snarare än debattbidrag. På samma sätt som Lövin pekar de intervjuade ledamöterna på att man bättre får fram sitt budskap med engelska. Ibland händer det att tolkarna inte riktigt uppfattar vad ledamöterna vill säga på svenska och då blir det oftast dåligt tolkat. Det tycks vara fallet speciellt när de använder ironi. De är också överens med Lövin om att det händer att en ansenlig del av deras tal på svenska faller bort, vilket minskar deras möjligheter att bli förstådda i plenum.

Inte bara i Sverige skiljer sig åsikterna om användning av engelska i plenum. Redan på 1990-talet hade EU-parlamentarikerna i Danmark varierande språkbruk trots att EU vid den tiden hade endast nio officiella språk. Henriksen (1992) rapporterar att de dåvarande 16 danska parlamentarikerna tillfrågades om sitt språkbruk i Europaparlamentets skilda aktiviteter (plenarsessioner, gruppmöten, kommittésammanträden och informella möten). Nio av de elva som svarade på frågan indikerade att de försökte tala danska varenda gång vid plenarsessioner. De två andra som inte gjorde det debatterade helst på engelska, danska och tyska (Henriksen 1992:695).

Att de danska politikerna använder ett annat språk än sitt eget har stundtals fått stark kritik. Exempelvis blev det en stor polemik 2011 efter det att den dåvarande danska statsministern Helle Thorning-Schmidt höll ett tal på engelska istället för sitt modersmål i EU-parlamentet. I Jyllands-Posten 2012 kritiserade DF (Dansk Folkpartiet) statsministern och menade att de kände sig tvungna att fråga henne varför hon hade valt bort sitt eget språk. Frågan förblev obesvarad på riksdagens webbplats, och enligt DF:s utrikespolitik talesman, Søren Espersen, tog DF denna attityd på största allvar. Espersen insisterade att det var en principiellt viktig fråga, eftersom ”alle sprog i EU er ligeberettigede, men når statsministeren begynder at holde taler på et andet sprog end dansk er hun med til at undergrave den ligeberettigelse”. Han slutade med att säga att ”hun skader det danske sprog og dets anseelse”.

Åsikterna varierar mellan politiker och medborgarna i de tre nordiska EU-länderna. Fastän danska, finska och svenska har officiell status och alltid kan tolkas inom Europaparlamentet, prioriterar vissa politiker engelskan, vilket ger språket en viktigare ställning. EU-delegaterna

¹¹ Som har engelska som modersmål.

verkar lägga mycket vikt vid den pragmatiska sidan av språket, medan medborgarna i dessa länder tycks vara mer medvetna om den inverkan engelskan kan ha på deras eget språk och därför vara lite mer restriktiva vad gäller engelskans användning i Europaparlamentet.

Man kan mot denna bakgrund fråga sig om det finns tydliga mönster beträffande vilka som väljer att använda de olika möjliga språken. I EF EPI:s rapport¹² som genomfördes i 2014 framgår att Sverige och Danmark låg topp tre vad gäller medborgarnas kunskaper i engelska, nära följd av Finland (på fjärde plats). Det visade sig också att kvinnor i Sverige och Danmark är bättre på engelska än män. Samma slutsats kan dras i Finland, även om skillnaden i sammansättning är obetydlig. Detta anses ha sin förklaring i att fler kvinnor studerar på högskolor och universitet än män, och i sådan utbildning är en hel del av kurslitteraturen på engelska. Det kan även bero på att kvinnor generellt sett har mer empati och vågar att prata mer än vad män gör. Många män anses vara rädda för att göra bort sig och inte vågar ge sig in i en konversation på engelska. Henriksen (1992) har konstaterat att bruket att tala engelska i Europaparlamentet ökar med den yngre generationen som så småningom ersätter den äldre (Henriksen 1992:687). De yngre behärskar generellt engelska bättre än de äldre generationerna eftersom de har större vana vid, genom globalisering och internationalisering, att kommunicera med personer från andra länder. Idag möter barn i Norden engelska från mycket unga år och de är i frekvent kontakt med personer med annat modersmål. Det är stor skillnad från situationen för 40–50 år sedan då större enspråkighet präglade samhället.

Vänder man sig till någon som inte talar ens eget språk är det rimligt att begagna engelska eller någon annans modersmål för att kommunicera med hen. Språkvalet beror i slutändan på vem man talar till; om det är till medborgare hemma i landet talar man normalt sitt modersmål men om man riktar sitt tal till någon kollega som har en annan nationalitet kan man föredra engelska.

2.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan konstateras att, som kontaktspråk, växer engelskan fram och får alltmer utrymme i universitetsvärlden, arbetslivet och människors vardagsliv, vilket beror i första hand på att människor skapar alltmer internationella kontakter och nätverk. På högskolor och universitet sker undervisningen alltmer på engelska. Medicin, ekonomi, teknik liksom statskunskap, är de program och kurser som mest undervisas på engelska i Sverige och Finland. Utbildning förefaller ha inflytande på människors språkbruk eftersom svenska, danska och finska kvinnor, som anses studera mer på högskolor och universitet än män, uttrycker sig en aning bättre på engelska. Samma iakttagelse gäller en del företag hos vilka medarbetarna behöver kommunicera på engelska med såväl samarbetspartner utomlands som utländska kunder. Vid behov använder de engelska när de talar med varandra, huvudsakligen med utländska, icke nordiska, kollegor.

På den politiska scenen är danska, norska och svenska de arbetspråk som i första hand används i officiella nordiska sammanträdet med inriktning mot det sista. Vad beträffar samarbete inom EU visar Melanders (2000) och Henriksens (1992) forskning att de svenska och

¹² EF English Proficiency Index analyserar människors färdigheter i engelska över 63 länder i åldern 18 till 55+.

danska EU-ledamöterna främst talar sitt resp. modersmål i EU-parlamentet. Men det är trots detta de nordiska delegaterna, och framför allt de yngsta vad gäller de danska ledamöterna, som mest använder engelska. En del intervjuade ledamöter föredrar engelskan framför sitt modersmål, i synnerhet i internationella frågor. De poängterar att engelska ger möjlighet att uttrycka sig mer koncist till skillnad med svenska som saknar en del motsvarande uttryck och facktermer. De påpekar att de ibland har färdiga formuleringar på engelska vilket gör att de väljer ut det språket istället för sitt modersmål.

Cosmidou (2014) framför också att vissa frågor, såsom lagstiftningsfrågor, alltid tas upp på engelska av kommissionären, vilket skulle leda till att EU-parlamentarikerna fortsättningsvis använder språket i sina inlägg i samma ärende. Andra hävdar att som politiker är det enklare att begagna sitt modersmål för att uttrycka sig i särskilt känsliga frågor. Som Sveriges företrädare är det viktigt för dem att dela sin åsikt i debatterade ärende på svenska för att framför allt visa svenska medborgare att ledamöterna handlar i det allmännas intresse. De har därav mer chans att nå fram till publiken hemma i landet och väcka intresse i EU frågor. En annan ståndpunkt som framfördes är att som föredragande vanligen brukar engelska.

Med sina 28 medlemsländer arbetar EU i ett internationellt sammanhang och därav ska EU-företrädarna ta hänsyn till alla de potentiella lyssnarna. Trots att simultantolkning ger EU-ledamöterna en möjlighet att tala sitt modersmål är tjänsten inte alltid tillfredställande eftersom den kan leda till missuppfattningar. Det händer även att en del av deras tal inte tolkas, särskilt för tolkning som går via relä. Därför tycks det viktigt för vissa ledamöter att, vid behov, anpassa sitt språk. Alla de intervjuade ledamöterna i ComParE är eniga om att de alltid talar sitt modersmål till sina väljare och svenska medborgare. Genom att tala svenska gör att de och sociala medier hemma i landet har direkt tillgång till deras senaste tal och texter. Om ledamöterna emellertid riktar sig till någon i kammaren prioriterar de engelska eftersom de inte behöver räkna tidsåtgång för tolkning. Det blir därav lättare att direkt kommunicera med och övertyga de andra i kammaren. Det händer även att en del ledamöter, när de har lämpliga språkförmågor, anpassa sitt tal till mottagares modersmål för att visa sitt stöd för eller påverka andras beslut. När de inte adresserar någon i sina inlägg och snarare gör deklarerationer talar de dock sitt modersmål.

När man är mycket i kontakt med flera språk händer det att man blandar dem och då kodväxlar man. Det sker ibland när man saknar bra motsvarighet på ett visst språk. Enligt Lainio (2013) kodväxlar man inte med vem, hur och när som helst. Mattsson (2014) påpekar att man använder kodväxling för att styra lyssnarens uppmärksamhet och för att både inkludera och exkludera andra i samtalet.

3. Material och metod

I följande kapitlet presenteras först i avsnitt 3.1 det material som jag baserar min studie på. Därefter i avsnitt 3.2 beskrivs den metod som jag har använt mig av.

3.1 Material

Som framgår av avsnitt 1.1 behandlar denna undersökning de nordiska EU-delegaternas språkbruk inför Europaparlamentet. Studien bygger på alla de tal som dessa höll på både modersmålet och främmande språk under perioden april 2006 – mars 2008. Två datakällor har använts: Europaparlamentets officiella webbsida och korpusen C-ParlEur (se nedan 3.1.2.). Materialet består av både transkriptioner och videor samt inspelningar.

3.1.1 Europaparlamentets webbsida

Via Europaparlamentets officiella webbsida¹³ finns alla debattinlägg som gjorts under plenarsammanträdena sedan 1999 tills idag fritt disponibla. Ibland är dock vissa inlägg inte alltid tillgängliga på alla de 24 officiella språken, men de som jag har analyserat har alltid funnits på svenska, danska, finska och engelska. För att kunna få tag på en parlamentarikers inlägg behöver man gå in på rubriken ”plenium” och välja ”debatter och videor” i rubriken ”plen-sammanträde”. Därifrån kan man gallra sin sökning genom att specificera vilken talare man är intresserad av. Man kan även begränsa sig till ett specifikt ärende som tagits upp i plenum såsom ”flexibility” genom att skriva ner ordet och välja om man vill söka det i texten eller i titeln eller både och. Videor är dock för de flesta inte disponibla varför jag har varit tvungen att enbart fokusera min studie på skriftliga versioner av de danska och finska politikerna, till skillnad från vad som gäller för de svenska.

3.1.2 C-ParlEur

C-ParlEur (*Corpus de discours du parlement Européen*) är en tvåspråkig korpus som etablerades av Coco Norén inom ramen för ett projekt som Kungliga Vitterhetsakademien finansierade. Korpusen, som färdig ställdes 2009, innehåller samtliga svenska och franska inlägg i Europaparlamentet under perioden april 2006 – mars 2008. Korpusen omfattar totalt 1 034 tal. Eftersom min undersökning inriktar sig på de nordiska EU-parlamentarikerna har jag lämnat de franska inläggen åt sidan och koncentrerat mig på de 384 inlägg som gjorts av de svenska ledamöterna. C-ParlEur består av inlägg, anföranden, dagordningar och arbetsordningar. De svenska inläggen finns både som videor och transkriptioner till skrift, vilka också är publicerade på Europaparlamentets hemsidor. I korpusen delas inläggen upp i två olika filer: den första kallas för ”C-ParlEurDEBATTSSUETXT” och omfattar skriftligt alla inlägg på svenska, dvs. i svenskt original eller översatt version (om inlägget gjorts på annat språk än svenska). Den

¹³ Tillgänglig på: <http://www.europarl.europa.eu>.

andra filen, "C-ParlEurDEBATTS- SV", innehåller både videor och deras motsvarande texter. Trots att den första filen användes mest för studien var den andra en bra komplettering på så sätt att jag genom den kunde få ta del av allt som de svenska parlamentarikerna sade, men som inte transkriberades (t.ex. då de rättar sig själva). Korpusen består också av en Excel-tabell som sammanfattar kompletterande information, såsom delegaternas ålder, politiska partigrupper och utbildningsmässiga bakgrund.

3.2 Metoden

I detta avsnitt ges en beskrivning av hur jag gått till väga för att analysera mitt material. Delkapitlet är tredelat och varje del har sitt eget material samt hänvisar till de avsnitt som utvecklas i kapitel 4.

3.2.1 De nordiska modersmålstalarna och engelskanvändarna i plenum

Materielinsamlingen har delats upp i två steg. I det första steget har jag som framgått samlat in alla inlägg från de nordiska delegaterna. Dessa har därefter delats in i två primära grupper, å ena sidan delegater som uttrycker sig endast på sitt modersmål och å andra sidan engelskanvändare. Begreppet engelskanvändare kommer att tydliggöras ytterligare nedan.

För den första delen av undersökningen har 48 nordiska EU-ledamöter studerats. Deras ålder varierar mellan 32 – 75 år. Bland dem finns det 19 svenska, 16 danska och 13 finska ledamöter. I den stora gruppen av 48 ledamöter ingår tre olika sub-grupper: de som endast använder modersmålet, de som både använder detta och engelska/ ett annat språk och de som endast begagnar engelska eller ett annat språk. I uppsatsens avsnitt om talarbetingad variation har jag jämfört första gruppen med de två andra sammanslagna. Till att börja med har jag valt att differentiera de modersmålstalande delegaterna från endast de två kategorierna engelskanvändarna genom att räkna hur många tal varje ledamot håller på modersmålet vs engelska. Ledamöter som använder två olika språk i ett och samma tal har fördelats beroende på vilket språk de talar mest. Exempelvis har en ledamot som generellt sett talar sitt modersmål men säger en mening på ett främmande språk betraktats som modersmålstalare. Sådana fall av kodväxling kommer att studeras i detalj i den tredje delen av uppsatsen. För att göra det möjligt att analysera det stora materialet har jag tillämpat en kvantitativ metod. Materialet består av totalt 871 debattinlägg, varav 385 görs av de svenska parlamentarikerna, 169 av de danska och 317 av de finska. För tydlighets skull har jag valt att redovisa resultaten i form av tabeller.

Beträffande analysen av variabeln kön i avsnittet 4.1.1 nedan har jag valt att använda det statistiska testet χ^2 för att avgöra hur starkt sambandet är mellan språkval och kön. Jag vill alltså veta om det är någon signifikant skillnad mellan EU-parlamentarikerna i Sverige, Danmark resp. Finland vad gäller språkval beroende på om de är man eller kvinna, eller om skillnaden endast är slumpmässig. För att kunna använda testet finns det tre villkor: att stickprov ska vara tillräckligt stort (minst 30), att högst 20 % av de förväntade frekvenserna får vara mindre än fem och att ingen förväntad frekvens får vara mindre än ett. Eftersom tre (ålder,

politiska partigrupper och utbildning) utav de fyra variablerna inte uppfyller något av de villkoren kommer jag endast göra detta test för variabeln kön. I testet definierar man två hypoteser: en nollhypotes som säger att skillnaden beror på slumpen och en alternativhypotes som säger att det finns en verklig, alltså signifikant, skillnad. Sedan räknar man ut sannolikheten (kallas för p-värde) för att få de observerade mätsiffrorna om nollhypotesen är tillförlitlig. Med p-värdet som utgångspunkt kan man besluta om man ska acceptera nollhypotesen eller ej. Att inte acceptera denna hypotes betyder att man anser att alternativ hypotesen är mest trovärdig. För att veta hur låg p-värdet måste vara för att man ska kunna anse detta ska en signifikansnivå bestämmas. Av hävd brukar man sätta signifikansnivån till 0,05, vilket innebär att ett så högt värde som det man räknat fram bara kan uppkomma 5 gånger av hundra av rent slumpmässiga skäl. Vilket p-värde som krävs kan man se i en tabell som man lätt hittar på t.ex. nätet eller i en lärobok i statistik. Om $X^2 > p(0,05)$ kan man förkasta nollhypotesen och se den alternativa hypotesen som mest trovärdig. Däremot om $X^2 < p(0,05)$, motsäger resultatet inte nollhypotesen och då kan den inte förkastas.

Jag har sedan tagit information om delegaternas ålder och utbildningsbakgrund från webbsidan europaportalen.se¹⁴. För att få tillgång till deras yrkesprofil söker man deras namn i rubriken ”fler tema”. Webbsidan ger även en generell bild av deras officiella arbete i EU parlamentet (relaterade artiklar). För ytterligare information om ledamoternas EU partigrupper har jag varit på EU:s officiella webbsida.

3.2.2 Engelskanvändarna i plenum

För att få en helhetsbild av språkbrukssituationerna i EU-parlamentet har jag valt att bara utvärdera de svenska engelskanvändarnas tal. Engelskanvändare i den delen definieras som en svensk ledamot som uteslutande använder sig av engelska i minst ett av sina inlägg. Min analys utgår därvid från de resultat som jag fått från första delen av undersökningen (se tabell 2 i 4.1.1). Jag har valt att inte vidare studera de danska resp. finska parlamentarikernas språkbruk. Anledningen är att det saknas inspelningar av de danska och finska inlägg både i mitt material och på europaparlamentets webbsida. De saknade inspelningarna skulle kunna påverka mitt resultat eftersom vissa delar av den talade versionen kan falla bort i transkribering. Det har hänt flera gånger i materialet att ett ord eller en hel mening som uttalas på engelska inte transkriberats eller direkt översatts på svenska.

Undersökningsmetoden vad gäller denna del är kvantitativ, kvalitativ och komparativ och chi2-metoden kommer i vis mån användas. För att förklara varför ett språk främjas på bekostnad av modersmålet, har jag bestämt mig för att jämföra inläggen på engelska med de på svenska och se vad som skiljer dem åt. Jag har sammanställt en egen modell med bakomliggande faktorer för språkval hos ledamöterna. Först har jag grupperat inlägg efter inläggens ärende och innehåll, ledamöters roll i plenum samt inläggens målgrupp. Mitt val att studera de tre faktorerna förklaras av att de, enligt de intervjuade ledamöterna i ComParE och språkförsvaret, har en betydelse för språkval i kammaren.

Vad gäller de två första har jag använt mig av inläggens skriftliga version som presenteras enligt följande modell:

¹⁴ Exempel på: <http://www.europaportalen.se/tema/lena-ek>.

- (3:1) a. Måndagen den 12 mars 2007 – Strasbourg EUT-utgåva
b. Företagens sociala ansvar: ett nytt partnerskap.
c. Gunnar Hökmark (PPE-DE), föredragande för yttrandet från utskottet för industrifrågor, forskning och energi . – (EN) Herr talman! (anförande)

I (3:1a) får man information om ett inläggs datum och var det har skett (Strasbourg eller Bryssel). Sedan indikeras inläggs huvudtema (3:1b). Ett inlägg har alltid ett huvudtema men det kan diskuteras ett eller flera ärenden kring varje tema. Information om vilken roll en ledamot spelar i Europaparlamentets arbete följer ledamotens namn och EU partigrupp (3:1c). Ifall en ledamot gör ett inlägg och inte har någon ledande roll i plenum så kommer anförandet direkt efter information om antingen hans partigrupp eller det talade språket som indikeras i parentes.

Det är nödvändigt att klargöra vad som anses med ledamöters roll och hur de förbereder sig inför plenarmötena. Sammanlagt finns det sex nyckelaktörersroller i plenum. För det första kan en ledamot vara *föredragande*. Efter att kommissionen har lagt fram ett lagstiftningsförslag och det har gått till ansvarigt utskott utser utskottet en föredragande. Till exempel alla frågor som är relaterade till jordbruk kommer att behandlas av utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling. Föredragandes uppgift är att upprätta ett betänkande om ett lagstiftningsförslag som tidigare framlagts av EU kommissionen och lägga fram eventuella ändringsförslag samt motiveringar till detta. I förberedelsearbetet kan hen diskutera betänkandet tillsammans med andra ledamöter. Ibland behövs det långa diskussioner och förhandlingar med kommissionen och rådet och även mellan politiska partigrupper. Vidare kan en ledamot agera som *föredragande för yttrandet*. I så fall utnämns hen av ett utskott som önskar eller konsulteras för att yttra sig om ett betänkande som förbereds i ett annat utskott. Är en ledamot *företrädare för en partigrupp* har hen ansvar att uttala sig i ett ärende åt sin politiska grupps vägnar. Ledamöter från varje politisk grupp sammanträder omedelbart före plenarsessionerna för att diskutera om aktuella förslag eller betänkande. Ett utskott eller en politisk grupp får ställa frågor till kommissionen eller rådet, och den ledamot som har detta ansvar kallas för *frågeställare*. I en debatt får olika politiska grupper ställa flera olika muntliga frågor kring debattens ärende. Om en ledamot är *författare* har hen som uppgift att lägga fram ändringsförslag (som behandlar ett specifikt ärende) till berört utskott. Alla de fem nämnda aktörerna finns på talarlistan, som används för att ordna i vilken ordning ledamöterna ska få tala. Sedan är debatten öppen för andra ledamöter. I vissa debatter begär en del ledamöter ordet (som de får av talmannen) genom ögonkontaktsförfarandet (catch-the-eye principen). De ledamöter som använder ögonkontaktsförfarande är de som inte står i talarlistan, vilket gör debatterna i plenum mer spontana.

Vad gäller målgrupper har jag definierat sju olika grupper som en ledamot kan rikta sig till i kammaren: den nationella väljarkåren, dvs. de svenska medborgarna, EU-parlamentet, EU-kommissionen, EU-rådet, alla de tre EU institutionerna samtidigt, regeringsorgan¹⁵ och protokollet/medier. För att kunna faställa vilken målgrupp ett inlägg riktar sig till har jag baserat min analys på hur delegaterna uttrycker sig. Till väljarkåren introducerar ledamöterna sitt tal med hälsningar som i t.ex. ”Herr talman [...] åhörare” eller en avslutningsfras såsom ”inte minst varma gratulationer till medborgarna!”. I fall EU-parlamentet är mottagaren tilltalar de på fyra olika sätt. Antingen vänder de sig till enskilda ledamöter och då kallar de för deras namn (”And that is the way to fight unemployment, Mister Schulz!”), en grupp ledamöter (”våra danska

¹⁵ Regeringars företrädare.

ledamöter”, ”our socialist friends”, ”the Committee on Legal Affairs”), alla i parlamentet (”Therefore I ask my colleagues”, ”In this chamber, we have had a lot of debates”) eller institutionen som en enhet (”our role in the European Parliament”, ”this is our task in parliament”). Vad gäller rådet adresserar talarna antingen rådetsordförande (”President-in-Office”, ”Mister Turk¹⁶”) eller institutionen som en enhet i början av sitt inlägg (”Ordförandeskapet”, ”Rådet”). Samma slutsats gäller kommissionen: om någon från kommissionen sitter i plenum vänder delegaterna sig direkt till honom (”Commissioners”, ”Herr kommissionsledamot”), annars adresserar de institutionen i sin enhet (”I have questions to the Commission”). Är någon statsföreträdare mottagaren så använder de antingen duande, alltså tilltalar dem med deras namn (”För att du ska få en grön strumpa av mig, Fredrik”) eller så använder de titulering utifrån deras politiska status (”kära statsminister”, ”Frau Bundeskanzlerin”).

I hela min andra och tredje del av undersökningen har jag transkriberat de inspelade delarna för att bygga upp min analys. I slutet av varje exempel (utdrag från mitt analysmaterial) anges talarens efternamn tillsammans med inläggs datum. Datumet skrivs enligt följande modell: år (ÅÅ)–månad (MM)–dag (DD).

3.2.3 Blandspråkiga ledamöter

Vad gäller denna del andra del har alla de svenska delegaternas inlägg utgjort materialet. Undersökningsmetoden är kvalitativ och kvantitativ. Jag har valt att studera hur och varför ledamöterna blandar samman språk i förberedda tal. Detta fenomen har jag kallat för kodväxling. Jag har studerat inläggens ärende, de aktörer som var inblandade i de debatterade frågorna och inläggens övriga målgrupper. Jag har också byggt min analys på resp. Lainos (2013) och Mattssons (2014) utgångspunkter för kodväxling.

Jag har plockat ut enstaka ord samt meningar med utländskt ursprung, dvs. som uttalas på främmande språk och är översatta på svenska i den skriftliga versionen, och har analyserat dem separat. För att analysera kodväxling av enstaka ord har jag skapat en lista som samlar ihop de förekommande främmande orden. Accepterade lånord har inte beaktats i undersökningsmaterialet. För att kunna välja bort dem har jag också utgått från debattinläggens skriftliga versioner på svenska. Det visar sig att dessa ord inte har översatts i skrift och därav räknats som etablerade lånord i det svenska språket. Det gäller ord såsom enstaka substantiv (t.ex. *flexicurity*, *mainstreaming*, *wistleblowers*), begrepp (t.ex. *best practice*, *climate alliance*, osv.) och motto (t.ex. *Liberté, Égalité, Fraternité*). Jag har dessutom inte undersökt förekomsten av svenska ord och meningar i inläggen på engelska (även om det förekommer i materialet) utan bara i de som är på svenska. Anledningen är att uppsatsens syfte fokuserar endast på de faktorer som kan påverka språkval.

Till slut har kodväxling av meningar analyserats. För att kunna genomföra analysen har jag använt mig av inläggens muntliga versioner eftersom en del fraser inte har transkriberats varken i materialet eller i EU-parlamentets övriga webbsidor. I vissa fall då det var det omöjligt att förstå ett visst främmande språk har jag bett om hjälp från en kunnig person för att informera mig om vad som hade sagts. Jag har observerat varje mening separat enligt samma modell som för kodväxling av ord.

¹⁶ Rådsordförandes namn.

4. Resultat

Detta kapitel består av tre delar. I den första analyseras språkaktivitet med hjälp av variablerna kön, ålder, EU-partigrupp och utbildning för vart och ett av de tre nordiska länderna (4.1). Den andra delen fokuseras på det svenska fallet och engelskbrukarnas språkval. Där kommer jag använda en jämförelseanalys mellan inläggen på svenska och engelska enligt olika faktorer som föranleder talarna att ta till orda på engelska (4.2). I den tredje och sista delen undersöks fenomenet kodväxling hos alla de svenska ledamöterna. Jag kommer ta reda på vilket språk de använder och vilka möjliga förklaringar som ligger bakom denna tillämpning (4.3).

4.1 Språkaktivitet i de nordiska EU-länderna

I detta avsnitt kommer jag att jämföra de tre länderna utifrån fyra variabler, nämligen kön (4.1.1), ålder (4.1.2), EU-politiska grupp (4.1.3) och utbildningsbakgrund (4.1.4). Resultaten av studien redovisas i form av tabeller.

4.1.1 Kön

Sverige har totalt 19 ledamöter, varav elva är män och åtta är kvinnor. I tabell 1 redovisas antal inlägg som hålls på svenska resp. engelska av alla svenska parlamentariker.

Tabell 1. Antal inlägg på svenska och engelska för samtliga svenska parlamentariker.

	Män		Kvinnor		Alla	
	N	%	N	%	N	%
Inlägg på svenska	217	88	117	85	334	87
Inlägg på engelska	30	12	21	15	51	13
Totalt antal inlägg	247	100	138	100	385	100

Resultatet visar att samtliga svenska parlamentariker totalt har gjort 385 olika inlägg. Som framgår finns en kraftig dominans för svenska som talspråk hos både män och kvinnor. Det verkar som om män och kvinnor är mer eller mindre lika benägna att använda engelska istället av sitt modersmål (15 % resp. 12 % av inläggen).

Denna tolkning bekräftas med chi2-testet. Chi-2 värdet är 0,72, och för att nå $p=0,05$ krävs 3,84. Eftersom $X^2 < 3,84$ i det här fallet kan jag inte förkasta nollhypotesen. Med andra ord konstaterar man att det inte finns någon signifikant skillnad, dvs. att det inte verkar som om de manliga och kvinnliga parlamentarikerna skiljer sig åt vad gäller tendensen att använda engelska istället av sitt modersmål.

Efter den analysen ville jag se tendensen endast hos de sex parlamentariker som talar bägge språken. Detta redovisas i tabell 2. Det som bör uppmärksammas bland den gruppen av parlamentariker (som inte syns i de följande tabellerna) är att fyra använder engelska mycket till

skillnad från de andra och bland dem finns en kvinna som aldrig debatterar på sitt modersmål. Det man först kan notera är att lika många män som kvinnor som använder engelska i plenum. Jag har därför räknat ut antal inlägg som framförs på svenska samt engelska för bägge könen.

Tabell 2. Antal inlägg på svenska respektive engelska bland engelskanvändarna i Sverige.

	Män		Kvinnor		Alla	
	N	%	N	%	N	%
Inlägg på svenska	61	67	24	53	85	62,5
Inlägg på engelska	30	33	21	47	51	37,5
Totalt antal inlägg	91	100	45	100	136	100

Tabell 2 visar ett intressant resultat. Ungefär en tredjedel av de svenska parlamentarikerna gör inlägg på engelska. Modersmålet används dubbelt så ofta som engelska av männen, medan kvinnorna använder svenska och engelska nästan lika mycket. Med hänsyn till de resultaten kan man säga att de svenska kvinnliga parlamentarikerna ganska ofta väljer engelska.

Beträffande de danska ledamöterna är det lite annorlunda. Totalt har Danmark 14 parlamentariker men två utav dem slutade innan mandatperioden tog slut och blev ersatta av två nya istället. Män är i stor majoritet med elva parlamentariker mot fem kvinnor. I jämförelse med de svenska har de danska parlamentarikerna lägre aktivitet med 169 inlägg, dvs. ca 11 inlägg per ledamot jämfört med det svenska genomsnittet på ca 20.

Tabell 3. Antal inlägg på danska och engelska bland danska parlamentariker.

	Män		Kvinnor		Alla	
	N	%	N	%	N	%
Inlägg på danska	72	74	71	99	143	85
Inlägg på engelska	25	26	1	1	26	15
Totalt antal inlägg	97	100	72	100	169	100

Som framgår tar engelskan för danskarnas del en ganska liten plats i parlamentet med endast 15 % av alla inlägg. I det danska fallet blir $X^2=18,6$, vilket betyder att det finns en tydligt signifikant skillnad mellan könen: med andra ord kan man påstå att skillnaden mellan de kvinnliga och manliga danska parlamentarikerna är så stor att den inte kan bero på slumpen. Därför kan vi förkasta nollhypotesen om att ingen skillnad föreligger. Detta stämmer med resultaten i tabell 3 ovan: de danska kvinnorna använder engelska bara en gång, medan de danska männen gör det lite mer än var fjärde gång (26 %).

Vad gäller de engelsktalande räknar Danmark fyra parlamentariker varav tre är män. På samma sätt som för Sverige är det viktigt att ha i huvudet att två män använder engelska betydligt mer frekvent än de två andra. En man framförallt gör skillnad genom att han aldrig talar sitt modersmål.

Tabell 4. Antal inlägg på danska respektive engelska bland danska engelskanvändare.

	Män		Kvinnor		Alla	
	N	%	N	%	N	%
Inlägg på danska	38	60	15	94	53	67
Inlägg på engelska	25	40	1	6	26	33
Totalt antal inlägg	63	100	16	100	79	100

Tabell 4 visar att de engelskspråkiga parlamentarikerna använder sitt modersmål i två tredjedelar av sina inlägg (67 %). Mönstret som beskrevs ovan behålls i tabell 4, dvs. att den enda kvinnan talar mycket mer sitt modersmål än engelska. Trots att engelska har en relativt stark ställning hos de tre männen verkar de vara mer förtjusta att debattera på danska (60 %).

Finland har totalt 13 parlamentariker, varav åtta män och fem kvinnor. Här har jag räknat samman de svenska och finska inläggen och jämfört dem med dem på engelska. Resultatet framgår av tabell 5.

Tabell 5. Antal inlägg på engelska hos alla finska parlamentariker.

	Män		Kvinnor		Alla	
	N	%	N	%	N	%
Inlägg på finska/svenska	155	99	118	73	273	86
Inlägg på engelska	1	1	43	27	44	14
Totalt antal inlägg	156	100	161	100	317	100

Det som är intressant att veta här är att det finns en man bland de åtta som har finlandssvenska som modersmål och som bara uttrycker sig på svenska. Precis som i tabellen 1 och 3 ser man i tabellen ovan att de finska parlamentarikerna talar finska/svenska mycket mer (86 %) än engelska. Här blir $X^2=45$, vilket betyder att det finns en klar signifikant skillnad. Därför kan vi, på samma sätt som i det danska fallet, förkasta nollhypotesen om att män och kvinnor använder engelska och modersmålet lika mycket. Detta syns i tabellen ovan; totalt sett är det de finländska männen som nästan aldrig talar engelska (endast en enda gång) medan finskorna använder sig av engelska mer än var fjärde gång (27 %). Den finska bilden liknar den danska men med omvända förtecken vad gäller vilket kön som använder engelska: för danskarna är det männen som är mer benägna att tala engelska, men för finländarna är det kvinnorna som är mer benägna att göra så.

Tabell 6 nedan redovisar språkfördelningen för de tre finska engelskanvändarna, en man och två kvinnor.

Tabell 6. Antal inlägg på finska respektive engelska bland finska engelskanvändarna.

	Män		Kvinnor		Alla	
	N	%	N	%	N	%
Inlägg på finska	14	93	32	43	46	51
Inlägg på engelska	1	7	43	57	44	49
Totalt antal inlägg	15	100	75	100	90	100

Som framgår talas finska och engelska nästan nästan lika mycket (51 % resp. 49 %). Tabell 6 bekräftar också att engelska tar en väldigt liten plats i de finska männens debattinlägg (endast en), men dominerar bland de finska kvinnorna.

Sammanfattningsvis kan man säga att huvudsakligen använder de svenska, danska och finska parlamentarikerna till övervägande del, och i närmast exakt lika utsträckning sitt modersmål i alla sina inlägg (87 %, 85 % resp. 86 %). För Sveriges del kan man inte observera några egentliga skillnader mellan män och kvinnor med resp. 88 % och 85 % inlägg på svenska. Vidare kan man konstatera att det finns tre olika mönster för de tre länderna vad gäller de engelskanvändarna: för Sverige förekommer svenska och engelska ungefär lika mycket bland kvinnorna medan svenska dominerar bland männen. Tendensen visar sig vara helt annorlunda för Danmark: kvinnor använder sig väldigt lite engelska. I Finland är finländska män som istället inte talar engelska så mycket och kvinnor som använder mer engelska, vilket skiljer sig från både det svenska och danska mönstret.

4.1.2 Ålder

I de följande tabellerna klassificeras både engelskanvändarna och icke engelskanvändarna. För varje land analyseras deras ålder som kategoriserats i fyra åldersgrupper från under 35 år till 65 och uppåt.

Tabell 7. Fördelningen av engelskanvändarna på olika åldersgrupper.

	Sverige		Danmark		Finland	
	En	Sv	En	Da	En	Fi
<35 år	0	2	0	0	1	0
36–50 år	2	3	0	6	2	1
51–65 år	4	6	3	5	0	8
>65 år	0	2	1	1	0	1
Genomsnittsålder ¹⁷	53	54	59	54	44	55

¹⁷Genomsnittsåldrarna är för tydlighetens skull avrundade till närmaste hel ålder.

Det som framgår av tabell 7 är att i Finland är engelska det språk som talas bland de yngre i parlamentet. De äldre, som dominerar i antal i den finska gruppen, brukar sitt modersmål istället. I Danmark är situationen annorlunda. Ingen av den yngsta generationen representerats i parlamentet därför kan man inte dra någon slutsats om dess språkbruk. Däremot konstaterar man att ingen av den näst yngsta generationen talar engelska. Språket används mer hos den äldre generationen med en genomsnittsålder som är högre än de icke engelskspråkiga. I den danska situationen är det viktigt att notera att de två parlamentariker som mest använder engelska bägge tillhör den tredje åldersgruppen. Beträffande Sverige verkar politikerna positionera sig mitt i mellan med en genomsnittsålder av 53 år som också är nära den svenskspråkigas. Det intressanta är att ingen av de bådaddera yngsta och äldsta generationerna använder engelska.

4.1.3 Politiska partigrupper

EU-parlamentet består av sju partigrupper. De sju europeiska partierna samlar ledamöter från de nationella partier som huvudsakligen har gemensamma synpunkter. Frågan är om dessa representanter också har ett gemensamt favoritspråk som de begagnar sig av inför EU-parlamentet. För att undersöka detta har jag valt att studera vilket parti de som talar engelska tillhör. Resultatet redovisas i tabell 8. Med stora bokstäver indikeras de partigrupper som representeras i EU-parlamentet, och brevid, inom parentes, anges vilka nordiska partier som är företrädade i respektive europeisk grupp.

Tabell 8. Fördelningen av engelskanvändarna på olika partigrupper.

	Sverige		Danmark		Finland		Alla	
	En	Sv	En	Da	En	Fi	En	N-sp ¹⁸
EPP-ED (Moderaterna, Kristdemokraterna och Finlands Samlings parti)	3	3	0	1	2	1	5	5
ALDE (Folkpartiet, Centerpartiet, Feministiskt initiativ, Venstre och Danmarks liberale parti)	2	1	0	4	1	4	3	9
ESP (Socialdemokraterna)	0	5	2	3	0	3	2	11
Gröna/EFA (Miljöpartiet)	1	0	0	1	0	1	1	2
GUE/NGL (Vänstern)	0	2	0	1	0	1	0	4
IND/DEM (Junilistan)	0	2	1	0	0	0	1	2
UNE (Nationalkonservativa)	0	0	1	0	0	0	1	0
Totalt	6	13	4	10	3	10	13	33

Som framgår är alla partier i Danmark representerade i plenum medan i Sverige och Finland är endast sex resp. fem partigrupper företrädade. Tar man hänsyn till bara partigrupperna ser man

¹⁸ Alla de tre nordiska EU-språken.

att igen av GUE/NGL talar engelska, medan det är tvärtom för UNE vars enda företrädare begagnar engelska (ett mot sex inlägg på danska). Man måste vara försiktig med de tolkningar man gör utifrån tabellen 8 eftersom vissa av de engelskanvändarna gör ett inlägg bara en gång på engelska mot flera gånger på sitt eget språk (vilket här är fallet för UNE ledamoten och en av de två ESP ledamöterna).

Tar man därefter hänsyn till språkval framkommer det att i Finland kommer alla engelskbrukarna från de partier som betecknas som mest liberala, dvs. EPP-ED och ALDE. Ingen av företrädarna för de partier som beskrivs som mest konservativa, dvs de fem sista i tabellen ovan, gör inlägg på engelska. Sveriges fall liknar det i Finland. Den enda svenska ledamot som tillhör de Gröna/EFA använder engelska sparsamt (två mot 46 inlägg på svenska). I motsats till Finland har inte Danmark någon liberal ledamot som talar engelska utan alla de engelskbrukarna kommer från de konservativa partierna.

4.1.4 Utbildningsbakgrund

Man kan fråga sig om den utbildning som de nordiska engelskbrukarna och enspråkiga politikererna har fått under skolan eller universitet har någon påverkan på det språkval de senare gör i den offentliga sfären. Dessutom, kan det vara så att de svenska, danska och finska ledamöter som debatterar på engelska har något gemensamt i sin utbildning?

I tabell 9 redovisas de svenska parlamentarikernas utbildning¹⁹. Där fördelas de olika ämnen som ledamöterna studerade på universitet eller högskola efter språkval. Notera i tabellen nedan att vissa av de parlamentarikerna har läst mer än ett ämne på universitet och därför det totala antalet som anges i tabellen 9 är större än det totala antalet studerade parlamentariker.

Tabell 9. De svenska parlamentarikerna fördelade enligt utbildningsbakgrund.

	En	Sv
Juridik	2	2
Ekonomi	1	3
Statsvetenskap	1	2
Lärarexamen	0	3
Språk/tolk	1	1
Journalistik	1	1
Fil.kand/mag	1	1
Historia	1	0
Kemiteknik	1	0
Fritidsledare	0	1
Sociologi	0	1
Ingen information	0	1
Totalt	9	16

¹⁹ Informationer om ledamöternas bakgrund har jag fått både från korpusen C-ParlEur och Wikipedia.

Totalt sett ser man att de svenska parlamentarikerna framförallt har läst juridik och ekonomi på universitet, nära följt av ämnena statsvetenskap och lärarutbildning. Ämnen som ekonomi och lärarutbildning förefaller mest populära bland de icke engelskapråkiga till skillnad från de engelskbrukarna. Juridik däremot tenderar att vara den disciplin som lästs mest av de sistnämnda men det finns ingen tydlig preferens.

Går man sedan till parlamentarikernas utbildningsbakgrund i Danmark är resultatet en aning annorlunda vad gäller ämnen och deras fördelning.

Tabell 10. De danska parlamentarikerna fördelade på utbildningsbakgrund.

	En	Da
Statsvetenskap	2	3
Ekonomi	2	1
Juridik	0	3
Internationella affärer	0	2
Kunglig vakt (yrke)	0	2
Språk/tolk	1	0
Historia	1	0
Jordbruk	0	1
Teologi	0	1
Totalt	6	13

Som framgår av tabellen 10 intar statsvetenskap första plats i rangordningen av de studerande disciplinerna bland alla danska parlamentarikerna. Att ha en utbildning i ekonomi verkar vara mer populärt för de engelskanvändarna medan juridik tycks vara ett hett läroämne för den andra gruppen parlamentarikerna. Intressant nog är att två av dem har läst internationella affärer och ingen av den gruppen engelskanvändare.

Ser man till Finland i jämförelse med Sverige och Danmark blir mönstret också delvis annorlunda.

Tabell 11. De finska parlamentarikerna fördelade på utbildningsbakgrund.

	En	Fi
Juridik	1	3
Ekonomi	1	2
Filosofi	1	2
Internationella affärer	0	3
Samhällskunskap	0	3
Läroutbildning	1	0
Språk/tolk	0	1
Teknologi	0	1
Totalt	4	15

Som tabellen 11 visar förefaller juridik vara det mest studerade ämnet bland de finska analyserade parlamentarikerna och framförallt bland de som inte begagnar engelska. De sistnämnda har också studerat ämnen som internationella affärer och samhällskunskap. Beträffande de tre engelskanvändarna ser man ingen tydlig tendens inom någon disciplin utan de har sysslat med olika typer av utbildning.

Överhuvudtaget tycks de flesta nordiska parlamentarikerna ha läst juridik och ekonomi och – lite mindre – men ändå betydelsefullt statsvetenskap. Det sistnämnda gäller dock inte finländarna. De parlamentariker som endast talar sitt modersmål verkar ha gått i olika utbildningar beroende på vilket land de kommer ifrån. De svenska syns ha mest studerat ekonomi och läroutbildning. Bland de danska och finska förekommer juridik som det dominerande studerade ämnet på samma sätt som statsvetenskap för de första och både affärer och samhällsvetenskap för de andra. Det förefaller vara någorlunda samma studerade ämnen bland de engelskanvändarna också men inte i samma ordning. Beträffande de finska som tillhör den gruppen går det inte att se någon tendens eftersom de följt helt olika spår vad gäller sin utbildning. Man märker däremot att en liten majoritet av de svenska engelskbrukarna har skaffat sig en juridisk utbildning medan de danska istället mest har utbildat sig i statsvetenskap och ekonomi.

Man kan fördjupa analysen genom att titta på vilken utbildning de mest engelsktalande ledamöterna skaffat sig. Det kan vara intressant eftersom vissa av parlamentarikerna talar engelska jämt, vissa använder mycket mer engelska än sitt eget språk och vissa andra använder det språket och modersmålet lika mycket till skillnad från de andra som talar väldigt lite engelska. Som sagt tidigare i delkapitlet 4.1.1 är det fallet för tre, två och en av de svenska, danska resp. finska engelskbrukarna. Två av de tre svenska har studerat ekonomi resp. juridik medan den andra som väljer bort sitt modersmål har läst journalistik. Angående de två danska har en av dem läst statsvetenskap medan de andra som väljer bort sitt eget språk studerade ekonomi.

4.1.5 Slutsats

Sammanfattningsvis och med hänsyn till resultaten av uppsatsens första del kan man skissera en bild av vem som gör inlägg på både sitt modersmål och engelska i Europaparlamentet. Generellt begagnar alla de iakttagna parlamentarikerna oftare sitt modersmål oavsett om de även använder engelska eller inte (mer eller mindre beroende på landet i fråga). Om man sätter fokus på variabeln kön bland de engelskbrukarna inser man att de nordiska manliga delegaterna föredrar att göra inlägg på sitt modersmål snarare än på engelska, medan språkpreferensen bland de kvinnliga skiljer sig från land till land.

De finska kvinnorna begagnar mer engelska än sitt modersmål till skillnad från de danska som betydligt föredrar tala sitt eget språk. Bland de svenska delegaterna använder de kvinnliga sitt modersmål mer, även om denna språkpreferens inte är tydligt uttryckt. Beträffande ålder observerar man att de finska engelskbrukarna är, med mer än tio års skillnad, yngre än de från den andra gruppen vilket står i kontrast till det danska resultatet som visar att de engelsktalande är en aning äldre än de icke engelsktalande. För de svenska engelsktalande, som ligger i samma åldersgrupp som de danska, är deras genomsnittsålder nästan densamma som den andra gruppen. Angående politisk tillhörighet har de svenska engelskanvändarna en center-höger och liberal ståndpunkt jämfört med icke engelskbrukarna som mest har en socialdemokratisk och socialkonservativ inriktning. Det gäller även de finska trots att många från det liberala partiet även är enspråkiga finska. Dock talar ingen från det socialdemokratiska eller vänster EU-partiet engelska. Situationen är helt tvärtom för de danska delegaterna. Ingen högerpolitiker talar engelska, utan de som gör det är mer vänsterorienterade och tillhör både det socialdemokratiska (trots att de flesta är danskspråkiga), euroskeptiska och nationalistiska EU-partiet. Vad gäller den sista variabeln utbildning är resultaten inte tillräckligt tydliga för att man ska kunna dra några klara slutsatser. Man observerar dock att de svenska engelskbrukarna för det mesta är utbildade i ämnen som juridik till skillnad från de som endast talar svenska där huvudparten läst ekonomi eller har lärarutbildning. I motsats till Sverige ser man att de danska engelsktalande parlamentarikerna studerat mest ekonomi men även statsvetenskap som de flesta från de andra grupperna också läste, tillsammans med juridik. Fastän många av de finska modersmålsbrukarna också studerade juridik samt samhällsvetenskap och internationella affärer har de finska engelskbrukarna däremot tämligen varierande utbildningsbakgrund.

4.2 Varför engelska?

I detta avsnitt kommer engelskanvändarnas inlägg på engelska jämföras med dem på svenska. Varje inlägg har sorterats in efter tre olika aspekter som tycks påverka de svenska engelskanvändarna, nämligen inläggens debatterade ärenden, engelskbrukarnas roll i kammaren och tänkta målgrupp. I den delen består mitt material av de 136 tal som de sex svenska engelskanvändarna har framfört.

4.2.1 Inläggens ärende och innehåll

I sina inlägg täcker parlamentarikerna diverse ärenden som faller inom EU:s verksamhetsområde. I detta sammanhang kan man fråga sig om parlamentarikernas språkval beror på vad deras inlägg handlar om. Tabell 11 nedan visar sammanlagda antalet ärende som debatteras inom varje språk. Ärendeslistan är baserad på EU:s officiella webbportals uppdelning för skilda utskott.²⁰ Den totala siffran skiljer sig från tabell 2 eftersom olika ärenden ibland tas upp i ett och samma inlägg. Med andra ord lyfter ett inlägg antingen ett enda eller flera olika ärenden, vilket förekommer fyra gånger i mitt material: i tre inlägg på svenska och i ett på engelska. Bland dem på svenska finns det ett inlägg i vilket både inre marknad och ekonomi diskuteras. I ett annat debatteras om säkerhet och försvar tillsammans med folkhälsa och i ett tredje dryftas både utveckling och ekonomi. Inlägget på engelska genomförs med utgångspunkt i både medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och kvinnors rättigheter/jämställdhet.

Tabell 12. Fördelning mellan engelskanvändarnas debatterade ärende i kammaren inom de två språken i EU-parlamentet

Ärende	En	Sv	Total
Miljö/folkhälsa/livsmedelssäkerhet	5	21	26
Industrifrågor/forskning och energi	10	4	14
Säkerhet och försvar	2	8	10
Inre marknad	0	9	9
Ekonomi/valutafrågor	9	2	11
Telefoni/nätverk/IT	5	3	8
Medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor	2	5	7
Konstitutionella frågor	5	1	6
Utrikesfrågor	5	0	5
Sysselsättning och sociala frågor	5	3	8
Fiskeri	0	6	6
Internationell handel	1	4	5
Mänskliga rättigheter	1	2	3
Rättsliga frågor	0	2	2
Utveckling	0	7	7
Kvinnors rättigheter/Jämställdhet mellan män och kvinnor	6	1	7
Skattebeslut	0	2	2
Jordbruk och landsbygdens utveckling	0	2	2
Tekniska frågor ²¹	1	0	1
Totalt	57	82	139

²⁰ Tillgänglig på <http://www.europarl.europa.eu/committees/sv/about-committees.html>.

²¹ Ärendet refererar sig till frågor om välfungerande tolkning av ledamöters tal.

Ur tabell 12 framgår att ”inre marknad”, ”fiskeri”, ”utveckling” och i mindre utsträckning ”skattebeslut”, ”rättsliga frågor” samt ”jordbruk och landsbygdens utveckling” behandlas uteslutande på svenska. Miljö-, folkhälsa och livsmedelssäkerhet som är det mest debatterade ärendet utav alla, förekommer vara det näst största diskuterade temat på modersmålet. Det som konstateras är att de ärendena tycks höra hemma mer i de europeiska och t.o.m. nationella frågorna än i de internationella. Om vi fokuserar på de anförande som endast tas upp på svenska observerar man att till största delen talar ledamöterna om eller hänvisar tydligt till hemlandet Sverige.

- (1) Sveriges nya regering försöker nu förenkla reglerna på arbetsmarknaden och göra det mer lönsamt att arbeta [...]. Det finns beräkningar på 600 000 nya arbetstillfällen som ska tillkomma. För svensk arbetsmarknad, med 70 procent i tjänstesektorn, betyder detta stora förbättringar. Cederschiöld 061115
- (2) De ändringsförslag som finns som försöker skydda vodkan ännu mer de har ju lagt till sockerbeter. Ja men det är inte någon traditionell metod i mitt land så varför skulle jag stödja ändringsförslag som lägger till sockerbeter och jämnställer dem med säd och potatis? Därför röstar jag emot de ändringsförslagen. Schlyter 070618a
- (3) Ännu mer absurt blir det när Sverige dras inför domstol för att man enligt kommissionen gynnat ölsektorn genom höga skatter på vin. Schlyter 070522b

Ovan visas utdrag ur tre olika tal som behandlar inre marknad resp. livsmedelsäkerhet. Inrikesfrågor kommer inte tas upp i detalj eftersom det är givet att de ska behandlas på svenska – frågor som handlar om inrikespolitik i Sverige – men det kan åtminstone konstateras i (1) där det förekommer tydligt att Sverige står i centrum för debatten. Sverige används som exempel eller referens av de svenska parlamentarikerna för att framhäva att det beslut som hemregeringen tagit har medfört positiva resultat. Schlyter i (2) har också valt att ta Sverige som exempel för att argumentera för sitt beslut om att rösta emot ändringsförslagen. För att stödja sina argument uttalar debattörerna sig till försvar för Sverige och anför de beslut som Sveriges regering har tagit för sina medborgare. De verkar tala som Sveriges förespråkare och inte riktigt som företrädare för Europa, vilket skulle kunna förklara varför svenska föredras här.

Bland de frågor som tas upp på modersmålet kan även säkerhet och försvar framhållas. Som även framgår i tabell 12, debatteras 80 % av det ärendet på svenska, vilket inte heller är överraskande. Säkerhet och försvar är en nyckel- och känslig fråga som direkt kan påverka medborgares vardagsliv:

- (4) [V]ilket innebär att medborgarna inte kan påverka frågor som gäller övervakningen av dem eller systematisk kartläggning av deras beteende. Cederschiöld 060907
- (5) Konsumenten är skyddslös på internet. [...] När ett och samma företag kan kombinera all sådan information, kan det få en enorm marknadsfördel och enormt mycket information om alla som använder internet. Samma sak om du vill ladda ned en film lagligt på internet så måste du använda ett företags programvara, nämligen Windows. Schlyter 080310
- (6) Det är viktigt att vi ökar dataskyddet, vilket Europaparlamentet försöker göra. Det är viktigt att människor får veta vad som registreras om dem, på goda grunder. Schlyter 061023

Exemplen ovan visar hur viktigt en gemensam uppfattning om informationssäkerhetsarbetet är i samhället. Man konstaterar att medborgare och därav väljare är huvudpersonerna och står i fokus vad gäller denna fråga. Delegationerna tycks i detta fall fungera mer som ett mellanliggande

led mellan medborgare och de europeiska myndigheterna än som företrädare som vill framföra sin politiska linje. Det förefaller därför rimligt att de använder sitt modersmål som kontaktspråk.

Å andra sidan är utrikesfrågor, jämställdhet, industrifrågor/forskning och energi, ekonomi/valuta frågor och konstitutionella frågor de ärenden som mest tas upp på engelska. I stort sett fastställer man att de är internationella frågor. Såväl som det är uppenbart att tala om inrikesfrågor på modersmålet så framstår det som närmast oundvikligt att utrikesfrågor tas upp enbart på engelska. Jämställdhet är också ett ärende som nästan alltid diskuteras på engelska:

- (7) To reassign working life and family life is one of the most urgent issues of Europe today and Europe in the future [...]. One of the most obvious kind of discrimination against women is the gender pay gap. Carlshamre 060601a
- (8) I congratulate the rapporteurs and the ones who has been working with this rapport on the excellent mapping of the current statistics and the current situation in Europe when it comes to women in industry. Ek 080117
- (9) Of the people who live in poverty in the world, almost three out of four are women [...]. As she [her colleague] points out, women in general experience more difficulties in having access to education, property, credit [...]. Carlshamre 060927

Enligt ledamöterna tycks det vara till största delen en global fråga som tas upp på en europeisk och internationell nivå. I (7) och (9) talar Carlshamre om diskriminering mot kvinnor som ett allvarligt problem som hela Europa står inför. Eks inlägg (8) handlar i sin tur om kvinnors generella arbetssituation i industri jämfört med mäns. I princip är jämställdhet ett tema som bekymrar alla. Denna känsla om att ha något gemensamt, dvs. här som omfattar de nationerna i Europa och i hela världen kan möjligtvis förstärkas genom att tala på det internationella språket, nämligen engelska. Samtidigt kan monopolet på engelska språket tyckas förvånande med tanke på att jämställhetsfrågan pekats ut som ett särskilt viktigt politikområde i Sverige.

Ekonomi/valutafrågor dryftas även på engelska, vilket uppmärksammas i de följande utdragen:

- (10) It does not take much imagination to understand the hopelessness, the fear of the future and the financial worries they go through, day after day. Parliament stands united [...]. When it comes to what concretely should be done, our opinions differ greatly. Ek 060704
- (11) They [services] are a huge and important part of the future knowledge economy. We have to open up and, at the same time, respect the specific solutions each Member State needs for what it defines as services of general interest. Hökmark 060926
- (12) There are certain things we have to ask ourselves as we proceed with the financial services and the reform process, and that is whether we want the European financial markets to be vital and dynamic and at the centre of the global financial development. Hökmark 070710

I de tre exemplen meddelar EU-delegaterna sina synpunkter om vad som behöver göras för en väl fungerande gemensam ekonomi. Genom att de använder uttryck som ”we have to”, ”we want” och ”parliament stands united” framstår ekonomin som en fråga som mest debatteras bland politiker. Denna känsla tycks förstärkas ytterligare av att talarna använder engelska. Det anses vara betydelsefullt för dem att använda engelska som kontaktspråk för att, så långt som möjligt förebygga eventuella misstag. Å andra sidan visar det sig att, av de två gånger svenskan används refererar talarna till Sverige och dess ställning gentemot euron.

Vidare konstaterar man att inläggens själva innehåll också bör uppmärksammas. Det som inte kan avläsas från tabellen och som iakttagits är att alla de sex engelskanvändarna begagnar engelskan då det handlar om lagstiftningsfrågor och -arbete:

- (13) It should include information to the European Parliament before any European-US deal is signed, and we have full trust in Commissioner Frattini and the Commission in this respect [...]. The Council must motivate its measures in public at European level. We also need to improve transatlantic relations. Cederschiöld 070905
- (14) And I think EURES could have an information role in two ways: to those who are trying to move to other labour markets but also to all of us and the Member States in order to make it much easier in reality to move. That is the challenge that we could discuss further here tonight. Hökmark 070903b

Talarna inleder till någon slags debatt mellan de olika EU-aktörerna om politiska förslag och hur samarbetet ska gå till.

4.2.2 Parlamentarikernas roll i EU-parlamentet

Tabellen nedan presenterar antal inlägg som parlamentarikerna gör som nyckelaktör efter det språk de använder. Fem utav de sex etablerade rollerna förekommer i materialet.

Tabell 13. Inläggens fördelning efter ledamöternas roll och begagnade språk

Ledamöternas institutionella roll	En	Sv	Total
Företrädare för politiska grupper	8	33	41
Föredragande för yttrande	6	1	7
Föredragande	1	3	4
Författare	0	3	3
Frågeställare	0	1	1
Totalt	15	41	56

Av tabell 13 framgår ett övergripande mönster: engelskbrukarna använder betydligt mer sitt modersmål än engelska då de har en viss roll i kammaren. Med hjälp av chi2 testet och P-värde har man kommit fram till att det finns en signifikant skillnad mellan parlamentarikernas olika roll i kammaren ($X^2=14,97 > 9,48$ på 5 % signifikansnivå), vilket betyder att skillnaden inte bör vara resultat av slumpmässig variation. Tittar man på siffrorna i tabellen ser man detta tydligt: engelskbrukarna begagnar sitt modersmål jämnt då de är författare och frågeställare och i någon mindre utsträckning när de yttrar sig som föredragande resp. samordnare (75 % resp. 80 %). Dock tar engelska som kontaktspråk över svenska för de ledamöter som är föredragande för yttrande (86 %). Bilden ser dock en aning annorlunda från en parlamentariker till en annan. Medan de fyra som mest begagnar engelska, dvs. minst varannan gång föredrar engelska då de är partigruppsföreträdare (67 %) använder de två andra däremot gärna svenskan (92 %). Skillnaden observeras även då delegaterna är föredragande. Endast två av dem har denna roll i mitt

material. Å ena sidan förekommer Hökmark som mest talar engelska och å andra sidan förekommer Schlyter som minst behärskar språket. Som föredragande använder den ena engelska jämt medan den andra använder svenska jämt.

4.2.3 Vem parlamentarikerna riktar sig till?

En god talare ska vara medveten om vem hen vänder sig till för att kunna nå sin publik på det lämpligaste och mest övertygade sättet. Jag har därför valt att ta reda på om mottagare påverkar ledamöternas språkval. I tabell 14 nedan visas vilket språk de svenska engelskanvändarna väljer efter de sex målgrupper som redovisades i 3.2.2.

Tabell 14. Språkanpassning till inläggens mottagare

Mottagare	En	Sv	Annat	Total
Den nationella väljarkåren	0	8	0	8
EU-Parlamentet	21	17	2	40
– De skandinaviska ledamöterna	0	1	0	1
– Övriga ledamöter ²²	13	8	2	23
– Enheten	9	8	0	17
EU-Kommissionen	20	19	0	39
– Enskild Kommissionär	12	13	0	25
– Enheten	8	6	0	14
EU-Rådet	7	5	0	12
– Enskild företrädare	4	0	0	4
– Enheten	3	5	0	8
EU-institutionerna	16	0	0	16
Regeringschefer	2	5	1	8
– Skandinaviska regeringschefer	0	5	0	5
– Övriga regeringschefer	2	0	1	3
Protokollet/Medier	2	49	0	51
Totalt	68	103	3	174

Vid en första bedömning av tabell 14 konstaterar man att resultaten är en aning olikartade. Med andra ord kan det ses att svenskan är det enda språk som engelskbrukarna använder när de adresserar svenska medborgare och likaså är det språk som används till skandinaviska ledamöter. Språket brukas också ständigt när de gör någon deklaration. Engelskan däremot används i de inlägg som har som målgrupper alla de tre EU-institutionerna tillsammans. När de riktar sig

²² Ledamot/ledamöter som talaren personligen adresserar sig till. Det kan vara någon parlamentets partigrupp eller övriga ledamöter (rapportör eller icke).

till vart och ett av organen är bilden dock lite suddig. Från tabellen kan utläsas att ledamöterna är en aning mer benägna att tala engelska både till EU-parlamentet och EU-rådet och svenskan till EU-kommissionen. Vad gäller EU-rådet är resultatet entydigt att engelska är det språk som ledamöterna använder med rådets ordförande.

Vad gäller svenskan så används språket jämt då man vänder sig till det svenska folket. Svenskan är även det mest framträdande språket vad gäller inlägg inriktade till övriga regeringar samt för protokollet och medier. Att använda modersmålet för att överföra ett budskap till de som lyssnar hemifrån eller involvera väljarna i EU-frågor för att väcka upp deras intresse bekräftas i de följande utdragen:

(15) Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! [...] Vare sig hot, våld eller andra kränkningar med fruktansvärda handlingar som könsstympning kan någonsin bortförklaras eller motiveras med hänvisning till tradition eller kultur. Det innebär att vi måste föra en diskussion på arbetsplatser, i skolor, vid köksbord [...]. Vi behöver också se över straffskalor. I Sverige är t.ex. maxstraffet för grovt sexuellt övergrepp mot barn detsamma som för grovt bokföringsbrott. Då kan man ju fundera över situationen. Ek 060905

(16) Vi har valrörelse i Sverige. En av valfrågorna är bristen på torsk. Väljarna frågar mig: "Hur ska jag äta fisk etiskt korrekt?" Jag har precis denna vecka gett dem sex sidor text om rekommendationer om just detta. Vi behöver en märkning som lätt kan följas [...]. Schlyter 060906

I (15) uppmanar Ek medborgarna att vara aktiva i frågan om våld och rekommenderar att "föra en diskussion på arbetsplatser, i skolor, vid köksbord". Genom att tala modersmålet vill hon få svenska folket att ta större ansvar för EU-frågor. I (16) tar Schlyter upp en av väljarnas frågor och genom att föra fram sina tankgångar visar han vad han står inför sina väljare. På samma sätt tycks han använda svenskan för att visa att han representerar det direkta sambandet mellan väljarna och parlamentet.

Vänder engelskanvändarna sig personligen till någon skandinavisk politiker i kammaren talar de uteslutande svenska och detta oavsett om målgruppen består av EU-parlamentariker eller någon regeringschef:

(17) Käre statsminister! Välkommen hit! [...] För oss som kommer från Sverige, som trots allt är ett relativt nytt medlemsland, kan det finnas skäl att komma ihåg att många av de problem och utmaningar som vi möter inte är problem som uppstår på grund av EU utan som faller på EU, för att Europeiska unionen har visat sig framgångsrik att möta vår tids utmaningar. Hökmark 080219

(18) Jag vill börja med att gratulera Karin Riis-Jørgensen till hennes betänkande. [...] Jag vill gärna säga till vår danska kollega Auken att det viktiga för oss är att få nya, moderna bilar. Hökmark 060904

(19) Herr statsminister! Herr kommissionsordförande! Som företrädare för inte bara ett grannland, utan också ett broderland vill jag gärna säga att jag känner stolthet och förväntan inför det finländska ordförandeskapet. Hökmark 060705

I de utdragen ovan adresserar Hökmark Sveriges dåvarande statsminister Reinfeldt, danska EU-ledamöter Riis-Jørgensen och Auken resp. Finlands dåvarande statsminister Vanhanen på svenska. Om talaren däremot riktar sig till övriga regeringschefer (i föreliggande fall den tyska regeringen) är det antingen engelska eller något annat främmande språk som gäller. De fall där delegaterna talar ett annat språk än sitt modersmål eller engelska kommer diskuteras i avsnitt 4.3.2.

Bortsett från resultaten i tabell 14 framgår av studien att alla de sex svenska engelskanvändarna anpassar sig till sina mottagare på olika sätt. De tre svenska ledamöter som mest brukar engelska går tillväga på så sätt att när de tilltalar EU-institutionerna (tillsammans eller separat) så är engelska det övervägande språket (82 %). En annan princip som två i den gruppen håller sig till är att om deras inlägg riktar sig till någon föredragande tar de orda på engelska. Den tredje adresserar inte någon föredragande i materialet. En till iakttagelse som även uppmärksammas är att när någon av den gruppen vänder sig till någon av de EU-institutionerna (antingen enstaka ledamot eller enheten) och den svenska publiken dvs. antingen den svenska regeringschefen eller det svenska folket väljer hen alltid svenska, vilket framgår i de följande utdragen:

(20) Herr talman, kommissionen, ledamöter och åhörare! Ek 061114

(21) Kollegor! [...]. Slutligen: det är en fröjd att se en aktiv svensk regering mitt i den svenska Europadebatten. Välkomna! Ek 080219a

Enbart Ek vänder sig till både EU institutionerna och mottagarna och denna situation förekommer sex gånger i materialet. I både exemplen ovan inleder Ek sitt tal med en formulering som explicit visar vem talet adresserar sig till. I (20) visar det sig att om talet har flera mottagare (någon från EU-institutionerna och de svenska medborgarna) föredrar hon att ta till orda på svenska. I (21) är situationen densamma: hon börjar med att tilltala sina kollegor men om man lyssnar vidare på anförandet så inser man att den dåvarande svenska statsministern uppehåller sig i kammaren. De är bra exempel på att mottagare har en tydlig påverkan på hennes språkval. Vad beträffar de tre andra svenska engelskbrukarna så är det svårt att måla en tydlig bild av vem de tilltalar på engelska eftersom det varierar från person till person och från inlägg till inlägg. Det som bör uppmärksammas är att den enda gång en av dem vänder sig till tolkarna för att säkerställa att tolkningen har gått fram använde ledamoten engelska. Det bör dock inte generaliseras eftersom detta fall förekom bara en gång i materialet.

4.3 Att växla mellan olika språk

I detta avsnitt undersöks fenomenet kodväxling hos alla de svenska ledamöterna. Två typer av kodväxling kommer urskiljas: å ena sidan kodväxling av enstaka ord (4.3.1) och å andra sidan kodväxling av meningar (4.3.2). Trots att det finns tillgång till simultantolkning kan man konstatera att kodväxling förekommer i en viss utsträckning. Som tidigare nämnts har fenomenet studerats hos de 19 svenska delegaterna. I detta material ingår sju kodväxlande ledamöter, varav fem är engelskanvändare (gör ett komplett inlägg på engelska) och två icke engelskanvändare. Totalt sker fenomenet 21 gånger i alla ledamöternas 385 anföranden. I stort sett förefaller det vara vanligare hos den första gruppen: medan engelskanvändarna kodväxlar totalt 18 gånger, kodväxlar den andra gruppen endast två gånger. Kodväxlandet verkar utgöra en resurs för en del ledamöter att uttrycka sina tankar och nå fram till sina mottagare.

4.3.1 Enstaka ord

Fyra av de sju ledamöterna kodväxlar på ordnivå och det kan ses att tre av dem är engelskanvändare medan den fjärde är enspråkig. Fenomenet har iakttagits i 10 inlägg och förekommer sammanlagt 16 gånger. Exempel på kodväxling av enstaka ord som hittats i materialet består av både substantiv såsom ”Commission” och begrepp såsom ”sustainable development”. Jag börjar med att utreda vilket ärende som orden täcker upp genom att samla ihop dem i tabell 15 nedan.

Tabell 15. Markerat bruk av engelska i svenska tal.

Engelska ord	Antal
ERC (European Research Council)	1
Duty of care	2
Sustainable development	2
Climate alliance	1
One substance one registration	1
Domestic action	1
Opened bench marking	1
Cat of criteria	1
In recitals	1
The Spring summit	1
Commission	1
Nephrop	1
Participation	1
Services	1
Totalt	16

Det som kan ses i tabell 15 är att ledamöterna visar sig kodväxla bara mellan engelska och svenska. Det framgår att orden används i specifika frågor som företrädesvis gäller miljön/livsmedelsäkerhet (69 %), medborgerliga fri- och rättigheter/lagstiftning (19 %) och energi/forskning (12 %). I jämförelse med de föregående resultaten inser man att de ärenden som tas upp av de kodväxlande ledamöterna visar sig vara tre av de som debatteras på engelska. Fördelningen tycks dock inte vara densamma. Fastän energi/forskning mest debatteras på engelska tar ärendet här sista platsen. Miljö och medborgerliga fri- och rättigheter frågor som är de främsta ärendena för kodväxling landar de på fjärde resp. femte plats i listan av debatterade ärende på engelska. Av tabellen kan även avläsas att majoriteten av orden beskriver etablerade processer och definierar specifika principer, metoder samt koncept. Tillämpning av kodväxling tycks i detta fall vara en konsekvens av ett återkommande bruk av engelska termer och färdiga engelska formuleringar (2.3.2).

Den kontext i vilken ledamöterna har förberett sina inlägg har också uppmärksammats. Syftet är att se om ett tidigare samarbete mellan olika EU-aktörer kan förorsaka något språkbyte hos talarna. I sex av de åtta fallen förekommer kodväxling i de inlägg som ett resultat av ett

tidigare samarbete mellan ledamöter från de EU-institutionerna. Följande utdrag illustrerar detta tydligt:

- (22) Under tre års tid har vi – kommissionsledamoten, rådet och parlamentet – gemensamt försökt att genom prisjämförelser och *opened benchmarking* se till att marknaden frivilligt rättar till de felaktigheter som finns [...]. Jag vill tacka för det samarbete som vi har haft mellan de politiska grupperna och med kommissionen [...]. Ek 070523
- (23) Det visar hur otillräckligt det internationella samarbetet hittills har varit [...]. Men *domestic action* räcker inte [...]. De pengar som hittills avsatts i olika anpassningsfonder respektive det initiativ som *Commission* nyligen tagit, *climate alliance* räcker inte, de är löjligt små [...]. För att underlätta detta utgår jag ifrån att kommissionen och rådet lyssnar på parlamentet [...]. Wijkman 071114
- (24) De ledamöter som har slitit hårt under många nätter och som vi har haft hårda diskussioner med, herr Langen i industriutskottet, rapportören Nassauer och andra och inte minst huvudrapportören Guido Sacconi. Och kommissionärerna, både Günter Verheugen och Dimas som har gjort en stor insats i att förbereda det här förslaget för votering [...]. Det förekom oerhört mycket oklarheter och överlappningar i förhållande till annan lagstiftning och vi har nu tagit bort *paper and pulp* och *minerals and ores* [...]. Förslaget med en registrering per ämne, *also one substance one registration*, tror jag kommer att betyda väldigt mycket framöver. [...] Min tredje fråga gäller ansvarsprincipen, *duty of care*. Ek 061211

I utdragen ovan hänvisar Ek och Wijkman till samarbete som de bidragit till tillsammans med de övriga EU-aktörerna i synnerhet mellan utskott och EU-kommissionen. Slutligen bör det noteras att både engelska och svenska ofta blandas samman i de analyserade inläggen, vilket kanske kan leda de svenska delegaterna till att kodväxla.

Vidare visar det sig att kodväxling återkommer så gott som uteslutande i de tal som har EU-institutionerna som mottagare. I nio av elva inlägg adresseras de tre EU-institutionerna: fem till parlamentariker, tre till kommissionen och rådet samt ett till alla tre samtidigt. Vad gäller de två sista så tar talarna till orda för protokollet. Detta resultat ligger i linje med de tidigare resultaten: de svenska ledamöterna unnar sig att tala engelska med andra EU-politiker. Fenomenet uppträder mellan människor som förstår engelska vilket leder till en exkludering av det svenska folket eftersom de är medvetna om att alla medborgare inte behärskar engelskan och förmodligen ännu mindre dess facktermer.

En specificitet som har iakttagits i materialet är att de svenska delegaterna växlar ord i form av upprepningar, dvs. att ett ord uttalas på de bägge språken i ett och samma tal. Antingen sägs de först på engelska och sedan svenska (t.ex. ”*duty of care*, alltså ansvarsprincipen”) eller tvärtom. Upprepning av ord uppträder sex gånger i materialet.

Stundtals markeras övergången från ett språk till ett annat explicit med ord som ”alltså”, ”also” och ”på engelska”, vilket belyses i följande utdrag:

- (25) Förslaget med en registrering en per substans, *also one substance one registration* tror jag kommer betyda väldigt mycket framöver [...]. Ek 061211
- (26) Där har franska och svenska fiskare med stor framgång använt sorteringsgaller vid fiske av havskräfta, *nephrop* på engelska. Schlyter 061211
- (27) Min pappa arbetade i över 20 år i tung kemikalieindustri [...]. Ibland var han nästan helt förlamad [...]. Min pappa är idag pensionerad och vissa av tungmetallerna som han drabbades av är idag förbjudna, men fortfarande drabbas miljoner arbetare av kemikalier [...]. Det är för alla dessa arbetare som vi behöver ett starkt Reach [...]. Det finns ingen rättsligt bindande *duty of care*, alltså en ansvarsprincip. Holm 061211

I (27) uttrycker Holm sig först på engelska för att sedan repetera exakt samma sak på svenska. Eftersom han adresserar sin väljarkår och företrädesvis arbetare inom den kemiska industrin i Sverige (genom att berätta om sin pappas erfarenhet) tycks han kodväxla för att få arbetarna att förstå inläggets innehåll och hans budskap. Såsom Holm byter de två andra talare språk och säger samma innehåll på båda språken med skillnaden att de uttrycker orden på svenska och sedan engelska. I de här fallen skulle kodväxlingen tolkas som att de vill undvika missförstånd från tolkarnas sida. Att koppla svenska ord eller uttryck till sitt motsvarande på engelska kan referera till vad de intervjuade ledamöterna i ComParE har tagit upp, dvs. att eftersom det händer att tekniska ord blir dåligt tolkat väljer för säkerhets skull en del svenska delegater att yttra sig på engelska.

I andra fall markeras inte övergången alls. Repetitionen på engelska uppträder något senare i anförande såsom i följande exempel:

(28) Herr talman! Det vi diskuterar idag är alltså översynen av hållbarhetsstrategin [...]. En huvudfråga i sammanhanget är relationerna mellan hållbarhetsstrategin och Lissabonstrategin [...]. Det viktiga nu är naturligtvis bästa möjliga koordinering och involvering av oss parlamentariker i processen. Vi menar att *sustainable development* strategin inte skall ses i första hand som ett hinder eller problem för tillväxt och utveckling utan snarare som en möjlighet [...]. Jag har avslutningsvis ett antal frågor till både kommissionen och rådet. Hur vill ni förstärka koordineringen mellan *SDS* och Lissabon [...]. Wijkman 060614

(29) EU måste fortsätta att ta ett ledande ansvar genom åtgärder på hemmaplan, allt från tuffare krav på morgondagens bilar till ökat stöd för alternativa energikällor. Men *domestic action* räcker inte. Karl Heinz Florenz frågade vad vi kan erbjuda resten av världen. Det var en bra fråga. Jag tror vi kan erbjuda tre saker. Wijkman 071114

Hållbarhetsstrategin resp. åtgärder på hemmaplan är de huvudtema som Wijkman baserar hela sin argumentering på. Han nämner begreppet ”hållbarhet” totalt sex gånger i sitt tal, med ”sustainable development” och ”SDS” de två varianterna på engelska. Växlandet mellan svenska och engelska i (28) kan tolkas som ett sätt att betona ”hållbarhetsstrategin” för att poängtera att det är det begrepp som man ska fokusera på. Det kan samtidigt uppfattas som att det finns en vilja från Wijkmans sida att skapa en stilistisk effekt såsom att undvika redundans. Exempel (29) ger lika intryck. Trots att han beskriver vad han menar med ”åtgärder på hemmaplan” kan begreppet också lätt missuppfattas för både lyssnarna och simultantolkarna. Ordet ”på hemmaplan” betyder rent ”där man bor”, vilket förefaller vara för generellt för det han beskriver senare som ”domestic”.

4.3.2 Meningar

De kodväxlande meningar som uppmärksammats i materialet utgörs av minst ett substantiv och ett komplement. Citat inkluderas dock inte i denna analys. Sammanlagt förekommer fenomenet sex gånger i mitt material. I motsatt till det föregående fenomenet som uppvisar kodväxling mellan bara engelskan och svenskan, finns här kodväxling mellan svenska, franska och tyska. Målgruppen består antingen av någon särskild ledamot eller simultantolk. Fenomenet har olika funktioner. En av de förekommande funktionerna av kodväxling i materialet handlar om att fråga någon ledamot efter uppmärksamhet som i följande exempel:

(30) Jag skulle uppskatta om Klaus-Heiner Lehne också lyssnade på anförandet. *Hallo, Klaus- Heiner? kannst du auch ein bisschen zuhören?* Cederschiöld 060703

I mitten av sitt tal inser Cederschiöld att ledamoten Klaus-Heiner talar med någon annan i kammaren medan hon själv talar. Först frågar Cederschiöld på svenska om Klaus-Heiner kan lyssna på hennes anförande. Men eftersom han fortsätter tala så byter Cederschiöld språk till tyska, som är Klaus-Heiners modersmål. Språkbytet förefaller ha ett positivt genomslag eftersom den tyska delegaten avbryter sitt samtal direkt efter.

En annan funktion som uppmärksammas är kodväxling som resurs för att inkludera eller exkludera de människor man kommunicerar med, vilket exemplifieras i nedanstående exempel:

(31) *Thank you, Miss Chairman, I will speak in Swedish.* Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! Ek 060905

(32) Personligen säger jag ja till Toubons kompromiss, oavsett vad övriga svenska kolleger gör. Det är mitt sätt att fira den 9 maj, [...]. Jag vill också försöka hjälpa till och säger därför ja till förslaget och avslutar med *mes hommages Monsieur Toubon*. Tack. Cederschiöld 070509

Innan hon börjar sitt inlägg (31) informerar Ek talmannen på engelska att hon ska tala svenska. Hon skulle väl kunna fortsätta på engelska eftersom hon dels riktar sig till ”ärade ledamöter” i kammaren. Men genom att byta till sitt modersmål verkar Ek vilja blanda in sina väljare i debattinlägget. Språkbytet pekar på att väljkåren är hennes första tänkta mottagare. Samma funktion illustreras i (32). Efter att ha talat klart på svenska byter Cederschiöld språk till franska för att adressera Toubon, som är en fransk ledamot. Genom att kodväxla verkar hon vilja ta avstånd från andras och framförallt de svenska delegaternas beslut och ”personligen” visa sitt stöd för Toubons förslag.

En tredje funktion som också observerats är att betona något och signalera talarens ståndpunkt till det sagda:

(33) [T]he problem of unemployment today is not the lack of social regulations in Europe or the lack of legislation. The problem is that we have a lack of employers. The problem is that we have a lack of competitiveness, investments and innovations. *Frau Bundeskanzlerin, bitte entschuldigen Sie mein Deutsch. Aber das Problem in Europa ist nicht nur, dass wir Arbeitslosigkeit haben, sondern auch „Unternehmens-“ und „Unternehmerlosigkeit“.* Ich weiß, dass diese Wörter in der deutschen Sprache nicht existieren and not in Swedish or English, either – and maybe that is the problem. Hökmark 070117

Hökmark adresserar i (33) Angela Merkel som sitter i plenum. Han kodväxlar på tyska förmodligen för att å ena sidan förstärka sitt budskap om vad som orsakar arbetslösheten i Europa samt sända starka signaler till Merkel att situationen behöver ändras. Å andra sidan vill han få Merkel förstå så tydligt som möjligt vad han vill komma fram till för att undvika missförstånd.

Kodväxling tillämpas för att underlätta spänningar och att föra in humor eller ironi i ett samtal. I början av det följande utdrag refererar Lundgren till Alice i underlandet på engelska och säger vilja utmana både tolkar och parlamentarikernas litterära kunskaper, vilket han gör med ett litet leende:

(34) *Detta betänkande leder min tanke till Alice i Underlandet, and Madam President, it is irresistible to challenge the interpreters by exclaiming “‘Curiouser and Curiouser!’” cried Alice’.* Vad håller vi på med? Lundgren 071211b

I (34) följs "Curiouser and curiouser" av "she was so much surprised, that for the moment she quite forgot how to speak good English" i originalboken *Alice in Wonderland*. Genom att citera originalets mening verkar Lundgren vilja visa att han blir förvirrad och språklös över Europas situation på ett ironiskt sätt, vilket han betonar senare på svenska med "Vad håller vi på med?"

5 Diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka vad som föranleder användning av engelska och andra främmande språk i EU-parlamentet. Målet var tredelat. För det första ville jag se, av de tre nordiska länderna i EU, hur mycket utrymme engelskan tar i delegaternas inlägg. Sedan ville jag ta reda på vilka anledningar som finns till att de svenska engelskbrukarna väljer engelskan eller ett annat främmande språk istället för sitt modersmål.

5.1 Engelskan mot modersmålet

Resultatens första del stämmer överens med både Melanders (2000) och Henriksens (1992), undersökningar om EU-ledamöternas språkanvändning i officiella sammanhang. Det visade sig tydligt att EU-ledamöterna främst talar sitt modersmål och att engelskan är det främmande språk som de mest använder. Eftersom inga studier hade genomförts av de finska EU-ledamöternas språkbruk i plenum blev det finska fallet ännu intressantare att undersöka. Språkbruket skiljer sig mellan länderna i termer av framförallt ledamöternas kön, ålder och EU-partigrupper. Bland de tre länderna förefaller de danska ledamöterna vara de som mest begagnar engelskan (15 %) följd av de finska (14 %) och de svenska (13 %). Den svenska bilden tenderar till att likna den finska i termer av både kön och partigrupper, ligger de svenska engelskanvändarnas ålder mellan de finska och danska (53 som genomsnittsålder). Trots att språket talas en aning mer hos de svenska kvinnliga engelskanvändarna är resultatet inte tillräckligt konkret för att man ska kunna dra någon slutsats. Å andra sidan står de finska och danska bilderna i kontrast till varandra. Vad gäller den första är engelskan absolut vanligast hos kvinnorna och de yngsta samt de som tillhör de liberala partigrupperna. Vad beträffar de danska ledamöterna förekommer bruket mest hos männen och de äldsta samt de som tillhör de konservativa partigrupperna. Analysen om ledamöternas akademiska bakgrund gav ett för otydligt resultat för att det ska gå att dra några vidare slutsatser.

5.2 Engelskan i plenum: ”inte med vem som helst, hur som helst och när som helst”

Det andra delsyftet med studien var att analysera det svenska fallet och förstå vilka faktorer som påverkar de svenska engelskbrukarnas språkval i plenum. Jag ville ta reda på hur det valda språket används och se om de faktorerna är desamma som beskrevs i teorin. I min undersökning användes mest en kvantitativ och kvalitativ metod, i någon mån också en komparativ metod. Grunden för min analys av de faktorerna i mitt material utgjorde ett eget mönster som jag har sammanställt utgående från både Cosmidous (2014), ComParEs (2013), språkförsvarets (2009), Sveriges Radio P1:s (2009, 2014) intervjuer av svenska EU-ledamöternas egna ståndpunkter till språkval i plenum. Man kan säga att de svenska parlamentarikerna talar engelska när deras inlägg handlar om internationella frågor (och i synnerhet utrikesfrågor), politiska beslut inom EU-institutionerna såväl som diskussioner och åtgärder som behöver vidtas med andra länder

utanför EU. Frågor om kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan män och kvinnor, konstitutionella frågor samt forskning, energi och industrifrågor tas upp i första hand på engelska. En förklaring till varför engelskan tillämpas i de frågorna skulle kunna vara att de sistnämnda ingår i lagstiftningsfrågor och därav behandlas mellan de övriga EU-institutionerna. Detta resultat instämmer med Cosmidous iakttagelser. Fastän resultatet är relativt tydligt, är det viktigt att ha i åtanke att ledamöterna inte diskuterade samma ärende. Det förekom t.ex. att en del engelskbrukare inte diskuterade en enda gång om utrikesfrågor, vilket gör att man inte kan säga med säkerhet att de själva skulle ta upp ärendet på engelska.

Vad beträffar rollerna i plenum indikerar resultatet att, som föredragande för yttrande, talade fyra ledamöter i första hand engelska (86 %). Genom att dela utskottets övriga synpunkter på ett ärende vill föredragande för yttrandet förmodligen föra en direkt dialog med de andra som har huvudansvar för ärendet och få dem att reflektera över och ta hänsyn till deras utgångspunkter, vilket bekräftar de intervjuade ledamöternas ståndpunkter (ComParE). De två ledamöter som var föredragande använde olika strategier, vilket överensstämmer med Wikströms uppfattning. Hennes synpunkt om att som föredragande talar hon engelskan delvis av de två föredragandena i materialet. Trots att den ena använder engelska, talar den andra bara svenska.

Vad gäller inläggens målgrupper är resultaten än en gång i samförstånd med de intervjuade ledamöternas ståndpunkter. Det finns en obestridd tendens hos mina sex svenska engelskanvändare att tala engelska när målgruppen består av de tre EU-institutionerna. Man kan tolka detta som en vilja att exkludera medborgarna från de frågor som inte direkt engagerar dem. Adresserar de personligen någon företrädare från EU-rådet eller någon icke nordisk närvarande regeringsföreträdare är det även då engelska som huvudsakligen gäller. I fråga om att adressera sina väljare och nordiska ledamöter (parlamentariker och regeringsföreträdare) begagnar de däremot uteslutande svenska. Detta fall visar att språkpolitiken mellan de nordiska länderna i officiella sammanhang tillämpas också på den europeiska scenen. Även när de bara deklarerar något använder de i stor majoritet svenska. I detta sammanhang förekom två fall där engelska användes. Om den tänkta målgruppen innefattar både någon föredragande från EU-institutionerna samt väljarkåren är svenska dock det enda språket, vilket kan bero på att ledamöterna privilegierar informationsutbyte med det svenska folket. Tendensen bekräftas hos de tre huvudengelskanvändarna, dvs. de som gör mer än 50 % av sina inlägg på engelska. Hos de tre andra tycks dock faktorn mottagare inte påverka deras språkval.

5.3 Förklaring till kodväxling

En tredje delsyfte var att studera kodväxling. Först ville jag ta reda på om de faktorer som påverkar de svenska engelskanvändarnas val att göra ett komplett inlägg på engelska var desamma som påverkar de kodväxlande ledamöterna. Sedan ville jag ta reda på hur kodväxling förekommer i förberedda tal och försöka förstå varför man kodväxlar. Jag har därför följt Lainios (2013) och Mattssons (2013) utgångspunkter om hur och varför kodväxling förekommer hos flerspråkiga människor och jämfört dem med mitt resultat.

Av alla de 19 svenska ledamöterna kodväxlade sju ledamöter mellan bara engelska och svenska. Varje ledamot kodväxlade sammanlagt minst en gång och högst sju gånger. Av de

kodväxlande ledamöterna är fem engelskanvändare. Två typer av kodväxling förekom: kodväxling av enstaka ord (eller väl definierade begrepp) och meningar. Den första gruppen bestod av fyra ledamöter som bara kodväxlade mellan engelska och svenska. Det visade sig att en del av orden förekommer i inlägg som handlar om miljö/ livsmedelsäkerhet (50 %), medborgerliga fri- och rättigheter/lagstiftning (36 %) och energi/forskning (14 %). Den största delen i listan omfattar termer, begrepp samt förkortningar på engelska (62 %) och resten omfattar mera vardagliga ord. Möjligtvis beror resultatet på att de blandar samman orden. Analysen visar också tydligt att kodväxling uppträder nästan alltid i de inlägg som resulterar av tidigare diskussioner mellan ledamöter och EU kommissionen samt inom politiska grupper och utskott (75 %). Vidare visade resultaten att ledamöterna repeterar ord på båda språken. Det förefaller att ordet först kommer på engelska och upprepas på svenska, vilket förekom endast en gång hos en icke engelskbrukare. I detta fall riktades inlägget till talarens väljare. Sannolikt upprepades ordet av tydlighetsskäl. För övrigt kommer ordet på svenska och repeteras sedan på engelska, vilket uppträdde bara hos två engelskbrukare. Alla de upprepade orden visade sig vara färdiga termer. Precis som Lövin (2014), och de andra i ComParE (2014) har pekat på, kan upprepningarna bero på att ledamöterna vill undvika missuppfattningar från tolkarnas sida. En av dem kodväxlade ord mellan engelska och svenska och ordets förkortningar på engelska. Syftet med den typen av kodväxling var sannolikt att betona vad som anses vara viktigast i det debatterade ärendet.

Mina observationer om kodväxling av meningar visade att fenomenet skedde fem gånger hos fyra ledamöter, varav tre var engelskbrukare. Dessutom förekom det att de vände sig personligen till någon som satt i kammaren. Resultaten visar också att de kodväxlar på tre skilda språk, antingen mellan svenska och engelska eller mellan svenska och mottagares modersmål. Det visade sig att talarna använde mottagares modersmål för att få hans/hennes uppmärksamhet. Denna typ av kodväxling förekommer tydligen för att inkludera och exkludera en grupp människor och ta avstånd från kollegors (från samma land) beslut eller åsikt om ett förslag. Det visade sig att de två gånger då det hände, tolkades inte meningarna, möjligtvis därför att de var för korta (fyra ord). Språkbyte uppträdde även på mottagares modersmål för att förmodligen förstärka talarens budskap och undvika något missförstånd. Slutligen visade sig att en talare som alltid annars talar svenska kodväxlade på engelska och använde ironi för att möjligtvis betona sina känslor på ett mer lättsamt sätt. Enligt mina teoretiska utgångspunkter kan användning av engelska förklaras med att ironi är något som sällan går genom med tolkning, särskilt i språk som kräver relä (tolkning mellan två språk via ett tredje), vilket är fallet för svenskan. Eftersom det bara finns ett enda exempel på varje funktion bör situationen inte generaliseras.

5.4 Slutord

Sammanfattningsvis konstaterar man att resultaten av första delen i hög grad stämmer överens med tidigare forskning och ligger i linje med ståndpunkterna hos de svenska EU-ledamöter som intervjuades. Dessa ståndpunkter besannades i första hand hos de ledamöter som mest talar engelska. Undersökningen har visat att engelska i EU-parlamentet används bland icke nordiska EU-föredragande och när det gäller ärenden och beslut som inte direkt påverkar medborgarna. Det är vidare tydligt att språkbruket skiljer sig från ledamot till ledamot. Förmodligen skulle

det vara intressant att analysera situationen ur ett annat perspektiv och studera ledamöterna separat för att få en tydligare bild av deras eget beteende.

Litteraturlista

- Ammon, Ulrich, 2001: *The dominance of English as a language of science: effects on other languages and language communities*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Berg, Catherine E., 2001: Shaping the climate for language shift? English in Sweden's elite domains. I: *World Englishes*. S.305-319
- Coulmas, Florian, 1991: *A Language Policy for the European Community: Prospects and Quandaries*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Ferguson, C.A., 1959: *Diglossia*. Word 15, vol. 2.
- Fishman, Joshua A., 1965: Who speaks what language to whom and when? I: *La linguistique* 2.
- Fremer, Maria & Nyholm, Leif, 1997: Nordiska språk som identitet. I: *Norden i Europa: Brott eller kontinuitet?*. Helsingfors universitet. S.72-75.
- Gahrton, Per, 2009: *Befria EU! Förslag för ett annat Europa*. Stockholm. S.155-158.
- Haarmann H. & Holman E. (1999): The impact of English as a language of Science in Finland and its role for the transition to network society. I: *The dominance of English as a language of science* red. av Ulrich Ammon. 1 uppl. Helsinki.
- Hammermo, Olle, 2006: Sverige. I: *Nordiske språkhaldningar. Ei meningsmåling*, red av Tore Kristiansen & Lars S. Vikør. Oslo: Novus.
- Henriksen, Carol (1992): The Scandinavian Languages and the European Community: I. *Scandinavian studies*
- Höglin Renée, 2002: *Engelska språket som hot och tillgång i Norden*. Nordiska ministerrådet: Köpenhamn.
- Josephson, Olle, 2004: Engelskan i 2000-talets Sverige. I: *Engelskan i Sverige. Språkval i utbildning, arbete och kulturliv*, red. av Olle Josephson. Stockholm. S.7-24.
- Karker, Allan, 1993: *Dansk i tusind år: et omrids af sprogets historie*. København.
- Lainio, Jarmo (2013). Tvåspråkighet och språkkontakter i Sverige. I: *Sociolingvistik*. 2. uppl. red. av Eva Sundgren. Stockholm: Liber. S.274- 312
- Lindberg, Inger, 2009: I det nya mångspråkiga Sverige. I: *Utbildning och demokrati*. S.9-37.
- Lönsmann, Dorte, 2011: *English as a corporate language: Language choice and language ideologies in an international company in Denmark*. Roskilde.
- Melander, Björn, 2000: Politikersvenska men tjänstemannaengelska. I: *Svenskan i EU-språk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren. S. 100-115.
- Melander, Björn, 2000: EU:s språkpolitik– en mångfasetterad fråga. I: *Svenskan i EU-språk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren. S. 13-29
- Melander, Björn, 2001: Swedish, English and European Union. I: *Managing Multilingualism in a European Nation-state: challenges for Sweden*, red. av Sally Boyd och Leena Huss. Multilingual Matters.
- Justitieministeriet, 2004: *Kielilaki. Språklagen*.
- Språklagskommittéens betänkande 2001:3: *Ny språklag*.
- Oakes, Leigh, 2001: *Language and National Identity: Comparing France and Sweden*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins B.V.
- Parkvall, Mikael, 2009: *Sveriges språk–vem talar vad och var?*. Stockholms universitet.

- Phillipson, Robert, 1992: *Linguistic imperialism*. Oxford: Oxford University Press. S. 25
- Phillipson, Robert, 2003: *English-Only Europe? Challenging Language Policy*. London: Routledge.
- Phillipson, Robert & Skutnabb-Kangas, Tove, 2001: The World Came to Sweden–But Did Language Right? I: *Managing Multilingualism in a European Nation-state: challenges for Sweden*, red. av Sally Boyd och Leena Huss. Multilingual Matters.
- Söderlundh, Hedda, 2010: *Internationella universitet–lokala språkval: om bruket av talad svenska i engelskspråkiga kursmiljöer*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet.
- Teleman, Ulf, 2003: *Tradis och funkis: svensk språkvård och språkpolitik efter 1800*. Stockholm. Norstedts Ordbok. S. 232.

Elektroniska källor:

- Bästa språket, 2005: *En samlad svensk språkpolitik*. <http://data.riksdagen.se/fil/26D308F0-0FFD-4F4E-9863-2D75620A1FF1>. [hämtad 27.09.2014].
- Codrea Rado, Anna, 2014: *European parliament has 24 official languages, but MEPs prefer English*. The guardian, 21 maj. <http://www.theguardian.com/education/data-blog/2014/may/21/european-parliament-english-language-official-debates-data>. [hämtad 13.05.2014].
- EF, 2014: EF EPI 2014 Rankings. I: *EF English Proficiency Index*. http://www.ef.de/_/~/media/centralefcom/epi/v4/downloads/full-reports/ef-epi-2014-english.pdf. [hämtad 14.07.2014].
- EU:s officiella webbsida:
Flerspråkighet i EU parlamentet. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/20150201PVL00013/Flerspr%C3%A5kighet>. [hämtad 12.05.2014].
Om åtgärder för att göra tolkningen i Europaparlamentet mer ändamålsenlig och kostnadseffektiv, 2013: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0233+0+DOC+XML+V0//SV>. [hämtad 12.05.2014]
- Göteborgs-Posten, 2005: *Debatt 6/12 Värna svenska språket i EU-samarbetet*, 6 juni. <http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.122466-debatt-6-12-varna-svenska-sprak-et-i-eu-samarbetet>. [hämtad 19.05.2014].
- Kulturministeriet, 2003: *Sprog på spil. Et udspil til en dansk sprogpolitik*. http://kum.dk/uploads/tx_templavoila/Sprog%20paa%20spil.pdf. [hämtad 12.05.16].
- Kulturministeriet, 2008: *Sprog til tiden*. http://kum.dk/uploads/tx_templavoila/sprog_til_tiden_netpub.pdf. [hämtad 29.9.2014].
- Per-Åke Lindblom, 2007: *Skandinavernas intåg i EU stärkte samtidigt engelskans ställning inom EU*, 26 december. <http://sprakforsvaret.bloggagratis.se/2007/12/26/>. [hämtad 30.06.2014].
- Phillipson, Robert, 2009: *Er dansk reelt et trueligt sprog?*. Information.dk, 22 januari. <http://www.information.dk/180301>. [hämtad 25.06.2014].
- Malacinski, Leny, 2012. *Thorning må ikke holde engelske taler i EU*. Jyllands-posten.dk, 26 januari. <http://www.jyllands-posten.dk/protected/premium/indland/article4628314.ece>. [hämtad 25.09.2014].

- Nordiska rådet: *De nordiska språken i det nordiska samarbetet*. <http://www.norden.org/sv/fakta-om-norden/spraak>. [hämtad 15.05.2014].
- Regeringskansliet, 2009: *Språklag 2009:600*. http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600. [hämtad 12.05.2014].
- Språkförsvaret, 2007: *Skandinavernas intåg i EU stärkte samtidigt engelskans ställning inom EU*, 26 december. <http://sprakforsvaret.blogggratis.se/2007/12/26/421156-skandinavernas-intag-i-eu-starkte-samtidigt-engelskans-stallning-inom-eu/>. [hämtad 27.09.2014].
- Språkförsvaret, 2009: *Språkförsvarets frågor till kandidaterna inför valet 2009 till EU-parlamentet*. <http://www.xn--sprkfrsvaret-vc4v.se/sf/index.php?id=619>. [hämtad 25.09.2014].
- Statistic Finland, 2011: *National Survey on the English Language in Finland: Uses, meanings and attitudes*. <http://www.helsinki.fi/varieng/series/volumes/05/abstract.html>. [hämtad 25.07.2014].
- Sveriges Radio P1, språket, 2009: *Engelska som koncernspråk på svenska arbetsplatser*, 8 september. http://sverigesradio.se/Podradio/xml/p1_spraket.xml och <http://sprakforsvaret.blogggratis.se/2009/09/08/1967512-engelska-som-koncernsprak-gor-kommunikationen-svarare/>. [hämtad 14.07.2014].
- Sveriges radio P1, språket, 2014: *Hur står sig svenskan i Europaparlamentet*. [radio program], 20 maj. <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/371955?programid=411>. [hämtad 14.07.2014].
- SVT Nyheter Skåne, 2014: *Forskare: Gör alla flerspråkiga* [TV program], 4 december. <http://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/forskare-gor-alla-flersprakiga>. [hämtad 19.05.2014].